

Tū'ún Xuva kō

vatā ó ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

El Evangelio según
San Juan

en el
Mixteco de Coatzospan

La Liga Bíblica

Las Sagradas Escrituras para Todos

La ilustración en la página 51 por Horace Knowles es propiedad de
©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

Las demás ilustraciones por Louise Bass son propiedad de
©The British & Foreign Bible Society, 1994.

Primera edición 2003

Versión electrónica
El Evangelio según San Juan
parte de **El Nuevo Testamento**
en el Mixteco de Coatzacoapan
miz

©La Liga Bíblica, A.C., 2005
México, D.F.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juan

Tū'ún Xuva kō e kúvi ñatīi

1 ¹ Nte dá iñi ntu'u ñúxivi sa ne, e dúkuan tuvi Tú'ún san. ² Divi ñā é tuvi dadii ña ni Xuva kō né, Xuva ko ñā di. ³ Un ntií ntīi é ió ne, mii ñā de kú'vē ña. Ña túvi nee iñá te ña ni de kú'vē ña. ⁴ Divi ñā é kantito ña ne, tā'xi ña un ntií é ió. Ntuvia iña ñá ne, kaxi'í nuu iña ko un ntií ntīi o. ⁵ Kaxi'í nuu ñu'ú san mi dóo neé ne, ña kúvi vīi é nēé san nánta'va.

⁶ Xío uun ñā'a, ña táxnuu Xuva kō, ñá nanī Juan.

⁷ Divi tsīñu ña é kāda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na

kuīnti'xe un ntií ntíí ña'a san Xuva ko kuēnta iña tú'ūn é kāk'a'an ña. ⁸ Ñá tē d'ívi ñā e kúvi ñā ñu'ú san, tsí da ti tsi táxnuu Xuva ko ñā é kā'an ñá kuenta iña ñú'ú san. ⁹ Ña e kúvi ñu'u nti'xe ne, vé'xi ña ñūxiví san ne, nāxi'í nuu ña iña un ntií ntíí ña'a san.

¹⁰ Īka ña ñūxiví sa ne, kuān te mii ña de kú'vē ñá ne, ña ntoo ñūxiví sa ne, ñá ni nakíní ña ña xoo ñá'a ña. ¹¹ Xée ña ñūú mii ñā, ntá tsi ña ñuú ña ne, ña ni ntío ña nakíní ña ña. ¹² Ntá tsi xoo ñá'a, ña é nakíní ña ne, xé'e ñā é kūvi ña i'xá Xuva kō, da xōó ka ña'a, ña e ntákuinti'xe i ña. ¹³ Kuvi ña i'xá Xuva kō ne, ñá tē ntákaku ña vata ō ntákaku ña'a ñūxivi; ñá te ñā'a san ntáde ña é kōo i'xá ña, tsí mii Xuva kō ntío ña é kūvi ña i'xá ña.

¹⁴ D'ivi Tū'ún tsikán ne, kuvi ñatíí ne, íntoo ña ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dōo kakuinima ñá kō. Da mii tsí é nuu é ntaā í kaka'an ña. Vá'á kue'en ñá vata ō va'á Xuva kō, tsí da xé i'xá mii ña ñā. ¹⁵ Juaan sán ne, kaka'an ñá kuenta iña ña:

—Ña sá'á ne, d'ivi ñā é kāk'a'án u kuenta iña ña. D'ivi ñā é vé'xi ña ata kō ne, díí ka ka'nu ña'a ña é xu'u, tsí díí ka di'na tuví ña da káku u —ka'an ña.

¹⁶ É nī'i ko, un ntií ntíí o, é vā'á iña ña, e dá mii tsí é ntékú ka doméni e tá'xi ña kō. ¹⁷ Tsí leí san ne, xée ntā'a Muísee, ntá tsi e dóo kakuinima Xúva ko ko, ni tū'un é nuu é ntaā í san ne, xée kuēnta iña Jesúcristu. ¹⁸ Nté uun ito vata xoó kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ñā e dóo kakuinima ñá ne, kantada ntaa ñá ni kō nté kaa Xuva kō.

É kāk'a'án Juaan Bautista kuenta iña Jesúcristu

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ña Israee, ñá ntoo Jerusaleén ne, taxnūu ña dutú san nī ña levitá san é tsixe'e ñā Juaán san xoo ñá'a ntu ña.

²⁰ Juaán san ne, kantada ntaa ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña te d'ívi u é Cristú u —ka'an ña.

²¹ Tsixe'e xtuku ña ñā:

—¿Xoó ntu ña'a nto kuan? ¿Ō ña Elia ntú nto, kuān? —ka'an ña.

—Ñā'á ni san —ka'án Juaan.

—¿Vá d'ivi ntu ntō ña ka'án naa Xuva ko, ña tsíkan? —ka'an ña.

—Ñá'ā —ka'an Juaan.

²² Kidáā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ká'an nto xoo ñá'a nto vata koo é kūvi ka'an ntí nī ña táxnūu nti. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuenta iña mii nto? —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'án Juaan:

—Xu'ú ne, kūdii uun tatsin é kaika má kū'u kan, é kakana: “Na kōo tú've ntó itsi ntaa kuénta iña Tó'o kō”, vata ō xntée na'a ñá ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isāia, kídaā —ka'an ña.

²⁴ Ña táxnūu ña fariseu é ká'an ñá nī Juaán ne, ²⁵ tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kanakūtsi ntute ku nto ña'a sán tē ña te Crístu nto, tē ña te Élia nto, tē ña te ðivi ña ka'án naa Xuva ko ntō? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Juaan ni ña:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kánakūtsi ntute ú ña'a san. Ntá tsi nttsí uun ña'a mé'ñu ntō, ña é vāta kíní nto. ²⁷ ðivi ñā ne, rkontūvi vé'xi ña é xū'u, ntá tsi ðivi ñā né, odo nuū ña é xu'u. Tsí xu'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ko, nté nantii ú nti'xen ña —ka'an ña.

²⁸ Sá'ā kúvi ñuú Betania, ðivi ñūu é tuví uun xo ðiñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí kanakūtsi ntute Juaán san ña'a.

Jesuu, ña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, íní Juaan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ña ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—¿Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ña e ntá'vi kuétsi i iña un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo ñuxiví sa! ³⁰ ðivi ñā é káka'án u ni ntō tsí rkontūvi vé'xi uun ña'a, ña é odo nuū kue'len é xu'u, tsí e dúkuān tuví ña da káku u. ³¹ Nté xu'u ñá íní u xoo ñá'a ña, ntá tsi vé'xí u, véxnakutsi ntūte ú ña'a san vata koo é ña Israeé san ne, na nā kiní ña ña —ka'an ña.

³² Kaka'an xtúku Juaan:

—Íní u Espírítu Xuva kō dá vē'xí ña nte e dukún kán é vāta kaa paloma káa ña ne, kántēkú nti'i ña ata tsío ña.

³³ Xu'ú ne, ntē vata kutúni ko xoo ñá'a ña, ntá tsi ña táxnūu ko é nakūtsi ntute ú ña'a sán ne, kaka'an ñá nī ko: “Te kīnī nto tsí inu ñú'u Espírítu mí nttsi úun ña'a, te kutuví ni'i ña ñá ne, ðivi ñā é ku'e' é ña é kūnuu Espírítu Sántū nima ñá'a san.” Kuan ō ka'an ña. ³⁴ Xu'ú ne, íní u ña ve ne, ka'án u ni ntō tsí ðivi ñā é I'xá mii Xuva ko ñā —ka'án Juaan.

Ña ntántikin dí'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntáñi xtúku Juaan ni uvi ñá'a, ña ntántikin ña. ³⁶ Dā íni ña tsi ita ntí'xin Jesuú ne, kaka'án Juaan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ña.

³⁷ Ntúvi ña'a, ña ntántikin Juaán san ne, tēkú ña é kuān ó kaka'an ñá ne, kué'en ña, kúntikin ña Jēsuu kidaā.

³⁸ Xkokoto Jesuu áta ña ne, íni ña tsi ntántikin úvi ñā'a ñá'a san ñá ne, dá kakā'an ñá, tsixe'e ñā:

—¿Neé ntu ntánantuku ntō?

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, ¿mí'i ntū tuví nto? —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Kixkóto nto —ka'an ña.

Kué'en ñā né, íni ña mí tuví Jesuú ne, ikān intóo ña ni ña ntūvi tsikan ūun ñúu, tsí e kuáa xee ña.

⁴⁰ Uun ña'a, ña e téku i é kākā'án Juaán ne, kúntikin ña Jesuu. Andree náni ña. Ení Simuun Pedru ña. ⁴¹ Dí'na nántuku ña ēni ña Simuún ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nāni'í nti Mesia, ña e ntáka'an ña é Cristu, ña táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

⁴² Ntēka Andréé ña mí tuví Jesuu. Īto Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Divīn né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ña.

(Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dā kána Jesuu Félipe ni Natánaee

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jēsuu tsí kī'in ña ñuú Galilea. Ikān náni'i ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kúntikin ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñuú Betsaida vé'xi ña, ikan ñuú Andree ni Pedrú dí. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánaee ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nāni'í nti ña é kākā'an Muísee íni librú leí san, nī é kākā'an ñá ka'án naa Xuva kó dí. Dīvi Jēsuu, i'xá Josee, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Natánaee ni ña:

—¿Vá iō ntu é vā'a e kīí nuu ñuú Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ña:

—Kīxkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dā íni Jesuu tsi vé'xi Natanaee mí tuví ña ne, kaka'an ña:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israee. Ñá íni eni nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Nátanaee ni ña:

—¿Nté ó íni ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña: —Íní u o dá nuun má tun ígu san di'na dá kāna Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Nátanaee ni ña kídaā:

—Mastru, I'xá Xuva nti'xe ko ntō. Rei iña ñá Israeé san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Kakuinti'xe o tsí da xé kaka'án u é íní u o má tun ígu san? Ntá tsi da ve kinín nuu i é dií ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō: Vi'i a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantíi ña mí tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

Viko e katánta'a ña'a ñuú Canaa

2 ¹ Dā kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea. Ikān tuví dí'i Jéssuu. ² Kāna ña Jesuu ni ña ntíní'i ñā é kī'in ña víko sán di.

³ Dā ntí'i ntute tinti'ō sán ne, kaka'an dí'i Jéssuu ni ña:

—Ña túvī ká ntute tinti'ō san —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto nī kó, ñadī'i, tsí vata xée ura i íñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kídaā ne, kaka'an dí'i ña nī ña ntátsu'un ko'o san:

—Vii nto nee iña é kā'an i'xá ko ni ntō —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ío iñu kidi é kūvi xuu, e dé tsiñu ni'i ña e ntúntoo ña vatā xkoó ini ña. É un é un kídī ne, kakii kú've te uun siēntu lítru. ⁷ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Tsu'un tsitu nto ntūte kídī san —ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntūte un tsi nte xú'u i ne, ⁸ kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ki'i ntodó nto ne, kue'ēn ni'i nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dā íto ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ō sán ne, ñá ni inī ña mí'i vē'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, ini ña, tsí ðivi ñā táva ña. Kāna vartuma kuinúu san ñatīi, ñá dā ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ði'na katsu'un ña ntute tinti'ō é díi ka va'á san. Ntá tsi te íta ntí'xin kue'e xi'i ña ntántoo sán ne, kidáā táva ña ntute tinti'ō é ña te nté sa va'a. Ntá tsi ðivi ntō ne, dá ntē vevíi katavá nto ntute tinti'ō é díi ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galileá ne, kūvi ði'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kūtuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kidáā né, kuīnti'xe ña ntīni'i ñā.

¹² Kidáā ne, kué'en ña ñūú Capernau ni ði'í ña ni enī ñá, ni ña ntīni'i ñā ði. Ikān intóo ña te ūvi uni ntúvi.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dā doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israee san ntuvi da nátāvá Xuva ko ñā ñuú Egítō ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen.

¹⁴ Dā kukí'vi ñā má ūkún ka'nu kām né, nāni'i ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntoo ña ntánadama diu'ún ði. ¹⁵ Dā íni Jesuú ne, de vá'a ña uun xo'o xume ne, dā tá'xi

nūu ña ña'ā sán, nakúnu ña ñā má ūkún kan, ni ūn ntíí ntíi duntíkí ni lē'ntú ne, nantáva ña mēsa ñā ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá nī ña ntádiko pālomá san:

—Kue'ēn ni'i nto lāa san kí'i kān. Ña kú de nto vi'i Uvā kó vi'i xá'vī —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, ña ntini'i ñā san nánū'u ña iní ña tsí kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Dōo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā ko”, ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, tsixe'ē ña Israeé san ña:

—¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é nī'i itsi nto é vii nto sá'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'á ne, tē kúvi uni ntúvi naxntísi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, ntáka'an ñā Israeé san:

—Úvi dīko iñu kuia dé tsiñu ña'a e xntísi ña xúkūn sán ne, divī ntó ne, úni ntuvi tsi naxntísi ntó, ka'an nto —ka'an ñā Israeé.

²¹ Ntá tsi xúkūn é kākā'an Jésuú ne, kūñú mii ñā kúvi.

²² Dukuān né, dā ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ñā ne, nánū'u ña ntini'i ña iní ña tsí kuan ō ka'an ñā sa'á ne, kuñti'xe ña tú'un Xuva kō é ūve na'á san, ni tū'un é kākā'an Jésuu ni ñā di.

Iní Jesuu nima ñá'a san

²³ Dá tūví Jesuu ñuú Jerusaleen ntuvi dá ñu'u viko, ñá te da dīi ña'a kuñti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dóo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni intée ini ña ña'a san, tsí ini ña nte ntáa nima ña. ²⁵ Ña ni ntío é kākā'an ñá'a san ni ñā nte ntáa ta'an ña, tsí ini ña nté ntaa nima ún ntíí ntíí ña'a san.

Jesuu ni Nicódemu

3 ¹ Xío ūun ña'a ña fariseu, ñá nani Nicódemu, ñá tsiñu ñuú Israeé. ² Xée ñā é niñu mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, iní nti tsí taxnuu Xuva ko ntō é nañé'ē ntó nti. Tsí nté uun ña'a ña kúvi víi ña nuu i e dóo ka'nu vatā ó de nto tē ña te Xuva ko túvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō: Xoxó kúvi kini i mí kadē kù'vé Xuva ko tē ña kaku é kúvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtuku o tē kuáta o? ¿Vá kŭvi ntu nakunuu xtuku o ini i'xí dí'i kō é kaku xtuku o? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Ēspíritū ne, ña kúvi kŭ'ví ña mí kadē kŭ'vé Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku ni kŭñū né, kŭñū kúvi; ntá tsi nee é kakaku ni Ēspíritū ne, Espiritu kāduku ntée. ⁷ Ñá ku da kudū'va o é kākā'án u ni o é kantio é kākū xtukun. ⁸ Tátsin sán ne, kainu da mí'i ka mí ntio i. Kuān te díto é kākā'an ñu'ú ne, ntá tsi ntē ña kutúni mí vē'xí, ntē ña kutúni mí kŭ'fn dí. Kuan tsi iō iña un ntŭ'i ñā'a, ña é kakuni'i Ēspiritu Xuva kō —ka'an ña.

⁹ Kidāā né, tsixe'e xtuku Nicódemu:

—¿Nté ntū ó sá'a? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Divin é mastrun iña ñá Israeé ne, ¿vá ña ntu inin sá'ā?
¹¹ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o. Ntáka'án ntí nēe é iní ntí. Ntántaa ntí nēe é iní ntí, ntá tsi divi ntō ne, ña ntákuinti'xe nto nēe é ntáka'án ntí. ¹² Tē ña ntákuinti'xe nto é kākā'án u ni nto iña i é iō ñuxiví sa ne, ¿nté ntu koo kuinti'xe nto te ká'án u ni ntō iña i é iō e dukún kán?

¹³ Tsi nté uun ñā'a vata ntaa ña e dukún kán. Mii tsí u é vē'xí u e dukún kán é vēxkúvi ú ñatíi. ¹⁴ Vata tsí o dé Muisee é xkaa dukún ñá koó san ñuu itsí kán né, kuan tsí koo ntaa ntita dūkún u dí, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi.

E dóo ntio Xúva ko ñuxiví sa

¹⁶ E vánchu'un ntío Xuva ko ñuxiví sa ne, tā'xi ña I'xá mii ñā, vata koo é un ntí'i ñā'a, ña é kakuinti'xe i ña ne, ñá kunāā ña, tsí ntii dañu ntuvi kuntoo ña ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi ñá ni taxnuu Xuvā kó ko, xu'u é I'xā ñá, ñuxiví sa é na nākunaā u nto, tsí táxnū ña ko é nakākú u nto.

¹⁸ Xoo é kākūinti'xe i kó ne, ñá nī'i ña é ntō'o ña kuenta iña kuétsi ña. Ntá tsi xoo é ña kákuinti'xe i kó ne, é iō é ntō'o ña, tsí ña ni kuinti'xe ña ko, xu'u é I'xá mii Xuva kō.

¹⁹ Dukuān ne, ní'i ña é ntō'o ña, tsí xee ñú'ú san ñuxiví a, ntá tsi díí díí ka xkúntee iní ña mí nēe é mí kaxi'í nuu san, tsí da mii ku'ēn tsi é kīni kaa ntáde ña. ²⁰ Da xōó ka ña'a, ña é kade é kīni kaa ne, ña ntío kue'en tsí ña ñu'ú san. Ntē ña

kaxee étsin ña mí kãxi'í nuu, vata koo é ña tídito nuu i é kãde ña. ²¹ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kade é nuu é ntaā í ne, kaika ña mí kãxi'í vata koo é na tídito tsí kade ntaa ña vataá ó kaka'an Xúva kō é vii ña —ka'an Jésuu.

Kaka'an xtúku Juaan Bautista ni Jésuu

²² Dā kúvī sá'ā ne, kué'en Jēsuu ni ña ntin'í ña ñūú Judea. Ikān intóo ña, ntánakutsi ntute ña ña'a san. ²³ Juaán dī ne, kanakūtsi ntute ña ña'a, ña ñuú Enoo é tuvi étsin ñuú Saliin, tsí dóo iō ntúte ikān. Ntáñe'e ñá'a san ne, ntaítsi ntute ña.

²⁴ Tsí vata kúnuu kutū Juaan.

²⁵ Íō ña ntántikín Juaán ne, eni ntu'u ñā ntátiin nuu ña nī uun ña'a ña Israee kuénta iña í vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñu ñā. ²⁶ Kué'en ñā mí tuví Juaán ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, ña itúvi ni'í nto diñi ntute ka'nu Jordaán san, ña é kãka'an ntó nī ntí ne, é kanakūtsi ntute ña ña'a dī. Un ntií ntií ña'a san ntáñe'e ñá nta'a ña ve —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Juaan ni ña:

—Ña tívī nee iña é nī'í kó tē ña te Xuva ko tá'xi ña.

²⁸ Tēkú nto lo'xo mii ntō é kãka'án u tsí ña te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u di'na táxnūu ña ko. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa ña vá'a tiin ni'í ña é da vé tánta'a kaa u. Dukuān dīni ña da téku ña é kãka'an ñá tánta'a san. Dukuān dīni ko dī. ³⁰ Dīvi ñā ne, kantio é dií ka kaa dukún ka ña. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'án Juaan.

Ña vé'xi e dukún kãn

³¹ Ña vé'xi e dukún kãn ne, dií dií ka ka'nu ña'a ña é un nti'í o. Ña vé'xi ñuxiví a ne, ñuxiví sa kaduku ntée ña. Kaka'an ñá iña i é iō ñuxiví sa. Ntá tsi ña vé'xi e dukún kãn ne, dií ka ka'nu ña'a ña é un ntií ntií o. ³² Kaka'an ñá nēe é ini ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é kãka'an ña. ³³ Xoó ña'a, ña é kakuinti'xe i é kãka'an ñá ne, ini ña tsí nuu é ntaā í kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsí kaxé'e Xuva kō Espíritu ñā. ³⁵ Dōó kuinima Xúva ko I'xā ñá ne, xé'e ñā é kadā kú'vē ñá da nēe ka nti'í nuu i. ³⁶ Xoo é kãkuinti'xe i I'xá Xuva kō ne, iō ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Xoo é ña kakuinti'xe i I'xá ña ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i tsí ntii dañu ntūvi kué'e Xuva kō é ntō'o ña.

Jesuu ni ñádĩ'i ñuú Samaria

4 ¹ Kūtuni ñá fariseú san tsí dií ka ntántikin ña'a san Jesuú ne, dií ka titín ña'a kanakūtsi ntute ña é Juaán; ² kuān te ñá te mii Jéssuu kánakūtsi ntute ñá ña'a san, tsí ña ntini'i ñā san. ³ Tēkú Jesuu sá'a ne, ntāka ña ñuú Judea, kúnū'ú xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kuē'en ñá itsi kān ne, itā nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é kāduku ntée ñuú Samariá san. Ikān tuvi étsin ñú'u é xē'é Jacoo íña i'xá ña Josee. ⁶ Ikān tuví pusu é xtúví Jacoo. Dōo kuitá Jesuu, tsí dōo kue'e íka ña ne, ínūu da'na ña uun xo diñi pusú san. E dōko sa ká'ñu ntuvi kídaā. ⁷ Xée uun ñadĩ'í, ña ñuú Samaria, é tavā ñá ntute ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

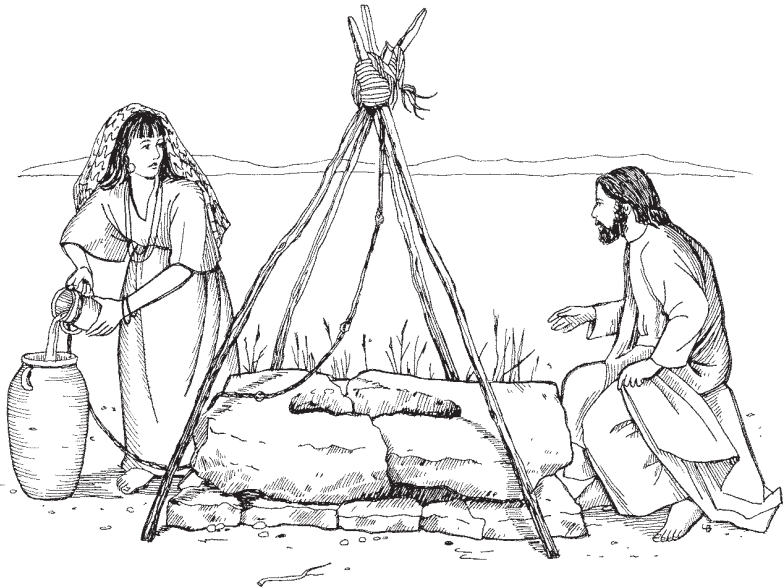
—Tā'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsí ña ntini'i ñā ne, kuē'en ñā má ñūú san, kukuiín ña é ká'xí ña.)

⁹ Kaka'an ñádĩ'i, ña ñuú Samariá san, ni Jéssuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'o nto? Tsí xu'ú ne, ña ñuú Samariá u ne, nto'ó ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsí ñá vā'á odo ni'i tā'an ña Israee san nī ña ñuú Samariá ne, ntē ña ntāka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñadī'í san:
—Tē dí inin neé kata'xi Xúva kō doméni; tē dí inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divīn é kākan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádī'í san ni ñā:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é tāvá nuu nto ntute san, tsí dóo kūnu pusú san. ¿Mí'i ntu tāva nto ntute é ta'xi ntuvi vā'á iña kó kuan? ¹² ¿Vá díí ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jācoo? Tsí divi ñā xtúvi ña pusú sa'á ne, i'a xí'i ña ntute, ni i'xā ñá, ni kīti ña di —ka'an ña.

¹³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xoó ña'a é kaxi'i ntute sā'á ne, da nuu da kuií tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá tsi tē xoó ko'o i ntute é tā'xí u ne, nté uun ito ñá itsí ka ña ntute. Ntute é kuē'é u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi, kuan kāa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádī'í san ni ñā:

—Ún tā'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsí ka kó ntute ne, ñá kixtāvá ka ú ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jésuu ni ñā:

—Kunakuekán xii o ne, dá kī'xin xtukun.

¹⁷ Nantíko kōó ñadī'í san, kaka'an ñá ni ñā:

—Xôó xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña kídaā:

—Vá'ā ó kaka'an tsí xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ū'un xii o ne, ña é tuvīn ni'in vevíi ne, ñá te xii mii ō. Nuú é ntaā i é kāka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádī'í san ni ñā:

—Divi ntō ne, kutuní ko ve tsí ña é kāka'án naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intóo di'na ne, i'a kixka'an ntâ'ví ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntō é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é kī'in o ñuú Jerusaleen é kā'an ntâ'ví o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ñā:

—Na kuinti'xe o é kāka'án u ni ō: Tsi vé'xī ura é ña ki'xí ka nto nte í'a, nté ñuú Jerusaleen é ka'an ntâ'ví nto ni Xuva kō.

²² Ntē ña ini nto xoo é ntánuu iní nto, ntá tsi ntí'í ne, iní ntí xoo é ntánuu iní ntí, tsí tatá Israee vé'xī ña é nakākú un ntí'í ñā'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuvi ne, divi é ntoo ō vevíi, é ña'a, ña ntánuu iní nti'xe i Xuva kō né, kaniñ nima ñá ntikīn ña é

nuu é ntaā i. Ña kuān ntāa san, ðivi ñā é kanantuku Xuva kō é nanū'u ñá iní ña ña. ²⁴ Tsí Xuva kō ne, vata kaa tatsín kaa ña; ña kúvi kīnī o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuīnima ntí'xe ña Xuva kō ne, ntio é ñi kue'én ini ña nanū'u ñá iní ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñádī'í san ni ñā:

—Ini u tsí ki'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kunanī Cristu. Tē xee ñá ne, ðivi ña nañē'e ñá ko é un ntí'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jésuu ni ña kídaā:

—Dīvī san xu'u é kākā'an ní'in —ka'an ña.

²⁷ Kidāā ne, naxee ñá ntīnī'i ñā. Koó dā kúdu'va ña é kākā'an ñá ni uun ñadī'í. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni kene iní ña é tsixe'e ña ñā nté koo, o nee núu i ntatīn ña ni ñadī'í san. ²⁸ Ikan tsí xtúvi mii ñadī'í san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñūú san, kaka'an ñá ni ñā'a san:

²⁹ —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatīi, ña é kākā'an ní ko nee ntí'í ntí'í é idé u. ¿Vá ñā ntu te ðivi ña é Cristu ña, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

³⁰ Kidāā né, kīi ña, kue'en ñá ni ñā mí tuví Jesuu.

³¹ Ñi dukuan ña ntīnī'i Jēsuú ne, xe'e kuétsi ña ñā é ká'xi ña.

³² Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Īo é ká'xí u e ñá ini nto —ka'an ña.

³³ Ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Vá xoó ntu e kixni'i i é ká'xí ña? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—É ká'xí u ne, ðivī é kāda ntaa u é ntio ña táxnūu ko, é vīi ntí'í ú tsiñu ña. ³⁵ ¿Vá ñā ntu té xkoó ka'an nto:

“Kakunaá kimi xōo dá ta'vi o”? Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō:

Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vē. ³⁶ Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ña; nakuido ña nuu i e dóo nuu á'vi i ntīi dañu ntūvi. Kidāā ne, ña ntaí'xi san kuntoo dīni dadīi ña nī ña ntáta'vi san te kúvi. ³⁷ Nuu é ntaā í vata xkoó ka'an ña tsí uun ña kata'xi tatá ne, tuku ña katá'vi i. ³⁸ É taxnūu u nto é kitá'vi nto mí ña ni ixkú'xi nto. Tuku ña'a dé tsiñu ña ne, ðivi ntō va'á nto tsiñu ña ve —ka'an ña.

³⁹ Ñá te da dīi ña ñuú Samariá san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña i e ntāa ñadī'í san ni ñā, dá kakā'an ña: “Ña tsikán ne, kaka'an ñá nī ko é un ntí'í é idé u di'na”, ka'an ña.

⁴⁰ Dā xee ñá ñuú Samaria mí tuví Jesuú ne, tēe koó ña ña é kutuvī ña. Íntoo ña ni ña ūvi ntūvi. ⁴¹ Kidāā ne, díi díi ka

ku'e'ē ña'a san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña tú'ün é kākā'an ña. ⁴² Ntáka'an ñá'a sán ni ñadĩ'í san:

—Ntákuinti'xe ntí ve, ntá tsi ñá te da mii tsí é kākā'an ntó nī ntí, tsí téku mí ntí é kākā'an ña. Kūtuní ntí tsí ñi'ntí'xe ña ña kixnákaku ñuxiví sa —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu i'xá ña tsiñu ka'nu i iñá rei

⁴³ Dā kúvi uvi ntúvi ne, ntaka ña ikān, kúnū'ú ña ñuú Galilea. ⁴⁴ Tsí vata ō ka'an mí Jesuú ne, nté uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko ne, ñá tē ntaíko ñu'ū ña ñuú ña ña.

⁴⁵ Ntá tsi dā náxee Jesúsú ñuú Galileá ne, dōo diní ña'a san é vē'xi ña. Tsí da xé ñe'e ña ñuú Jerusaleen da kúvi viko sán ne, íní ña nee ntí'i ntí'i nuu i é idé Jesuu íkān.

⁴⁶ Náxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea, mí ntáda ña ntute kuí san ntute tinti'o. Ñuú Capernaú san ne, ikān tuví úun ñatí, ña kade tsiñu iñá rei ne, ētsin i'xá ña. ⁴⁷ Dā téku ña tsí e ntáka Jesuu ñuú Judeá ne, náxee ña ñuú Galileá ne, kué'en ñā mí tuví ña, kúkoto ñá te kī'in ñá, kintavá'a ña i'xá ña, tsí dokó sa kúvi. ⁴⁸ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Tē ña kiní nto nuu i é tā'xi kuentá, tē ña kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñá kuínti'xe nto —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an ñá tsiñu ka'nu i iñá rei san ni ñā:

—Vii nto da xē'e, kī'in kúdii nto, tsí dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Kunú'u nto nú vi'i nto kān, tsí i'xá nto ne, kantító —ka'an ña.

Kuínti'xe ña tsiñu i san é kākā'an Jesúsú ni ñá ne, kúnū'ú ña. ⁵¹ Dā ve tsi kunú'u ña itsi kān ne, véxnākuetu itsi ña ntáde tsiñu iña ña. Ntáka'an ñá ni ñā tsí kantító i'xá ña.

⁵² Kidáā né, tsixe'e ña ñā neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ña. Ntáka'an ñá ni ñā:

—Iku kaeku uun kuáa ntíko ka'ni san —ka'an ña.

⁵³ Kūtuní uva i'xá san tsí ñi'ntí'xe ña Jesúsú ni ña tsí kantító i'xá ña. Kidáā né, kuínti'xe ña Jesuu, ni un ntí'í ntí'í ñavi'i ña.

⁵⁴ Sá'a kúvi ūvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ña ñuú Judea, da náxee ña ñuú Galilea.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña natíin, ña ñuú Betseda

5 ¹ Dā kútitín ntuvi ne, ĩde tuku ña Israeé san viko ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ² Ikān ne, tuví uun ntó'o mí kāñú'u ntute etsin Xi'i Le'ntú san é nani Bētseda é tū'un hébreu. Ío u'un corídoos díñi ntute sán ne, ³ ñá te da dīi ñá nchokuví san ntoo ña ñu'u kān. Iō ñá ne, skuaā ña, xné'ē ña, ñá natíin i dí ne, ntantétu ña neé ura tē kanta nuu ntute san. ⁴ Tsí un vé'xi ne, kaka'an ñá é kanainu uun ánjē nú ntūte san ne, kakanta nuu ntūte san. Xoó ña'a é di'na nakō'xó nuu i kúñu ĩ iní ntute sán tē kánta ne, ntūv'á'a ña da neé ka nuu kuí'i kakúvi ña. ⁵ Ikān tuví uun ñatīi é ōko xe'un uni kuíā é nchokuví ña. ⁶ Iní Jesuu ña mí tuví ntaa ñá ne, kutūni ña tsí ña te dá vevii tuví nteē ñá ikān. Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ña.

⁷ Kaka'an ñá natíin i san ni ña:

—Xōxó ña'a xntii ĩ ko é nakíi nto'o kó iní ntute san te kánta ntute san. Dā ve tsi ncho kí'vi ú ne, é tūku ña'a kúnē'é ña kūkí'vi ña —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nakuiñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ña.

⁹ Ura tsí i ntuvá'a ña. Ntaa ni'i ña xuvi ña ne, nakaka ña. Ntuvia tsikán ne, ntuvi iō dá'na. ¹⁰ Dukuān ne, ntáde tíi ña Israeé san ni ña dā vé ntuvá'a san:

—Vevíi ne, ntuvi é ntoo da'na ō. Ña kuvi é ntaa ni'i nto xuvi ntō vevii —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ña é ntavá'a kó ne, ña ña kaka'an ñá ni ko: “Ntaan ni'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Xoó ntu ña'a kaka'an ñá ni ō é na ntaan ni'in xuvi ō ne, dá nakakan? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, ñá ĩni ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuú ne, kīi nteé xio ña mé'ñū ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña ikān. ¹⁴ Dā rkontúvi nání'i tā'an Jesuu ña ini ukún ka'nu sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Ñá ku vīin kan é kīni kaa, tsí tē ñá'a ne, díi ka kue'e kui'i ní'i o —ka'an ña.

¹⁵ Ñatíi san ne, ntāka ña, kue'en ña, kaka'an ñá ni ñā Israeé san tsí Jesuu nání ña é ntavá'a ña. ¹⁶ Dukuān ne, íntikín nuu

iní ña Israeé san Jesuu. Ncho ka'ní ña ña, tsí idé ña sá'a ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Uvā kó ne, kade tsiñu ña un tsi nte vevíí ne, dukuān é xū'ú ne, kade tsiñu ú ñi —ka'an ña.

¹⁸ Dukuān ne, díí díí ka ncho ka'ní ña Israeé san ña. Ñá te da mii tsí é ña ni de ntáa ña é kūtuví da'na ña ntuvi dá iō dá'na, tsí da xé kaka'an ña tsí Xuva kō né, ñivi ñā é uva mii ñā ne, kade ña tsí dadíi ña ni Xuva kō.

Tsiñu é kūvi víí I'xá Xuva kō

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ña kúvi neé vii u é kuenta iña mii ko, xu'u é I'xā ñá ko. Tsi dá mii é vii ú vatā ó de Uvā ko. Da nēé ka nuu i é kade ña ne, ñivi tsí kade ú ñi, xu'u é I'xā ña. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Úvā kó ko, xu'u é I'xā ñá ko ne, kanañē'e ñá ko é un ntí'i nuū i é kade ña. Nuu i é díí díí ka na'nu nañē'e ñá ko vata koo é un tsi kudū'va nto. ²¹ Vatā ó de Uvā kó é kanantōto ña ña xi'í san ne, vata ó kaxe' é ña ntuvi iña ñá ne, kuān o tá'xi ña kó ñi é kūvi víí u kué'ē ú ntuvi iña i dá xōo ka tsi é ntio ko. ²² Ñá te mii Uvā kó é kākā'án ñá xoo é vá'a i, xoo é ña vá'a i, tsi é naxnuu nta'a ñā ko é xū'u víí u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko ñu'u ntō kó xu'ú vatā o ntaíko ñu'u nto Uvā ko. Xoo é ña kaíko ñu'u i kó ne, ñá te kaiko ñu'u ña Uvā kó ñi, tsí ñivi ñā é táxnūu ña ko.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Xoó ña'a, ña é katekú i tú'ūn kó ne kakuinti'xe ña ña táxnūu kó ñi ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Ñá ní'i ña é ntō'o ña. Tsí é itā ntí'xin doxi'í san iña ñá ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ñá ve.

²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi vé'xi ūra ne, e xēé vevii, é tēkú un ntíi ntíi ña xi'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kō u. Xoó ña'a é kaeni tutun ñá ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña.

²⁶ Tsí vata tsi kaa Uvā ko, é iō ntuvi iña mii ñá ne, kuan tsi ó tá'xi ña ko é kōo ntuvi iña mii ko ñi, tsí xu'u é I'xá mii ñā né, ²⁷ tā'xi ña ko é kadā kú'vé u é un ntí'i iña ña'a, tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatíi. ²⁸ Ñá ku da kudū'va nto é kākā'án u sá'a, tsí xee úra i é un ntí'i ña xi'í san tekú ña tatsín ko. ²⁹ Kidáa ne, ntii ñā nú ñaña ñā. Xoó ña'a é ēdé ña é vā'á ne, ntoto ña é ní'i ña ntuví va'á iña ña. Ntá tsi xoo ñá'a é ēdé ña é kīni kaa ne, ntoto ña é ní'i ña dô'vi kan.

Xoo tá'xi i é kūvi vií Jesuu e káde ña

³⁰ Ña kúvī nee iña é vii ú kuenta iña mií ko. Vata tsī o tékū ko é kāka'an Úvā kó ne, kuan tsī ó kade kû'vé u dí ne, vá'a tsī ó e kade kû'vé u, tsi ñá te kuēnta iña mií ko kade u, tsí kuenta iña Xuva ko, ña táxnūu ko. ³¹ Ña kúvi ntantaa u iña mií ko, tsí ña kaidiá'vi. ³² Ntá tsi iō ña é ntantaa ña kuenta iñá ko. Iní u tsí kaka'an ñá nee iña é nuu é ntaā i iñá ko. ³³ Nto'ó taxnūu nto ña é tsixe'e Juaan iñá ko ne, nee iña é nantíko koō ñá ne, nuu é ntaā i. ³⁴ Ntá tsi ña káde ú kuenta é kāka'an ñá'a san iñá ko. Da ti tsi kaka'án u ni nto sāl'á vata koo é kūvi nakáku nto. ³⁵ Juaán ne, vata kaa ñu'u é kai'xí ne, kaxilí nuu ne, dōo diní nto é kuntōo da'na nto mí kāxi'í nuu ñu'u ña. ³⁶ Ntá tsi iō xoo é ntāda ntaa í iñá ko é díi ka nuu á'vi ka é vāta kaa é kā'án Juaan. Tsí tsiñu é kade ú vevíi ne, mii tsī é kántada ntaa é Uvā kó xnūu ntā'a ña ko. ³⁷ Tsí Uvā kó, ña e táxnūu kó ne, mii ña kántada ntaa ñá iñá ko. Nté uun ito vata téku nto tátsin ña. Ntē vata kiní nto ña nté kaa ña. ³⁸ Ntē ña ni kánūu nima ntó tú'un ñā dī. Tsí ña ni kuíntí'xe nto ña táxnūu ña. ³⁹ Dōo vá'ā ó ntánakua'a vá'a nto tú'un Xuva kō é ūve na'a vata koo é nī'i ntó ntuví va'á iña ntó ntii dañu ntūvi, kuiní nto. Dīvi kuenta iñá ko é ūve na'a san. ⁴⁰ Ntá tsi ñá ntio nto kuntikín ntó ko vata koo é nī'i ntó ntuví va'á iña nto.

⁴¹ 'Xu'ú ne, ñá te kantukū u é kada ka'nu ña'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne ñá'a nto é ña te ntákuinima ntí'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xí ú kuenta iña Uvá ko ne, ña ntío nto é kutūví u ni ntō. Ntá tsi te tūku ñá'a ki'xi ña kuenta iña mii ñá ne, kidáā né, xtuví ntó ña. ⁴⁴ ¿Nté ntu koo kuínti'xe nto ve? Tsí kūdii ntáde na'nu mii xnto tā'an nto, ntá tsi ña ntáde nto kuenta te ka'an Xúva kō tsi dóo va'á nto. ⁴⁵ Ñá ku dē kuení nto te xū'ú tsi'i kuétsi ú nto nuu Uvá ko, tsí mii Muísee san, ña ntántikín nto. ⁴⁶ Tsí tē dí ni kuínti'xe nto é kāka'an Muísee ne, kuínti'xe nto kó dī, tsí dīvi kuēnta iñá ko é kā'an ña. ⁴⁷ Ntá tsi tē ña kuínti'xe nto e xntée na'a ñā ne, ¿nté ntu koo kuínti'xe nto tú'ūn kó kuan? —ka'an Jésuu.

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un míil ña'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 ¹ Dā kúvī sá'ā ne, Jesuú ne, kué'en ña xīo diñi míni Galílea, dívi tsí é kākā'an ña é Tiberiá di. ² Ñá te da díi da díi ñá'a san ntántikín ñá ña, tsí da xé ini ña nuu i e dóo ka'nu é kade ña, tsí kantavá'a ña ña ntánchokuví san. ³ Kúxēe Jesuu rkí ukú ne, da intóo da'na ña ni ña ntini'i ñā. ⁴ E dokó sa xée ētsin viko é nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō, viko é kanatsu'un ka'nu ña Israeé san. ⁵ Dā xkókoto Jesuú ne, ini ña tsí ña te da díi ña'a ntántikín ñá ña ne, kaka'an ñá ni Fēlipe:

—¿Mí'i ntū kíkuiin o é kā'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsí ini míi ñā nté koo vií ña. ⁷ Kaka'an Félipe ni ña:

—Ntē ña xee tá'an é ūvi sientu â'ví tañú'u kuiin o é kā'xi un ntíí ntíí ña'a san, kuān té un síin —ka'an ña.

⁸ Uun ña'a ña ntini'i ñā, ñá nani Āndree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

⁹ —I'a ntitsí uun na kudii, na é ni'i ú'ūn tañú'u sēvada ni úvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo vii o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Ká'an nto ni ñā'a sán, na kūntoo ña —ka'an ña.

Tsi dóo vá'ā o nú ité san ne, ikan intóo ña, vata ū'un míil é da mii tsi ñatíi. ¹¹ Kidáa ne, kī'i Jesuu tañú'ū sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ñá, dā tsí'i ña nta'a ña'a san, ña ntoo nú ité san. Kuan tsí o dé ña nī tsákā sán di. Xé'e ñā vata kaa e kutíi ña'a san é ka'xí ña. ¹² Dā kúvi é'xi ntā'a ñá ne, kaka'an Jésuu ni ña ntini'i ñā:

—Nakuido nto utsi i é ntoó ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

¹³ Nākuido ña é ntoó ka ne, uxúvī ká xika útsi tañú'ū san kúvi. ¹⁴ Kidáa ne, dā ini ña'a san nuu i e dóo ka'nu é idé Jesuú ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'á ne, divi ñā é kākā'án naa Xuva ko, ña é kī'xí ñuxiví a —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é vií ñá rei. Kidáā né, kīi nteé xio ña ña'a sán ne, dā kuntáa xtuku ña rki uku, mí kutuví mii ña.

Tañú'ū é kata'xi ntuvi iña ko

²⁵ Dā nání'i ta'an ña uun xo diñi ntúte sán ne, tsixe'e ña ñā:
—Mastrú, ¿nté ntu ō xee ntó i'a? —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u tsí da ti tsi ntánantuku ntō ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'ā nto, ntá tsi ntē ña te ni ñé'e dikí nto nuu i e dóo ka'nu e íni nto é idé u. ²⁷ Ñá ku kada tsiñu nto é nī'i nto tañú'ū é kantí'í te kā'xi o. Kada tsiñu nto vata koo é nī'i nto tañú'ū é kata'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntii. Táñū'ú sa'á ta'xi ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, tsí e xntée Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsiñu ntí vatā ó ntio Xuva ko?
—ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Sá'a tsiñu é ntio Xuva ko é vii nto: Na kuínti'xe nto ña táxnū ña —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó nti vata koo é kuínti'xe ntí nto tē ini nti? ¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu vií nto? ³¹ Uva ata ika kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuu itsí kán. Tsí vatā ó uve na'a kaká'an é Xuva kō ne, xé'e ñā tañú'ū é vē'xí e dukún kán é kā'xí ña —ka'an ña.

³² Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō: Ñá te Muísee ni ta'xi ña tañú'ū é vē'xí e dukún kán, tsí mii Uvā kó tá'xi ña tañú'ū é nuu é ntaā i é vē'xí e dukún kán. ³³ Tsí tañú'ū é kata'xi Xuva kō né, diví é vē'xí e dukún kán, é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

³⁴ Ntáka'an ñā ni Jēsuu:

—Tā'xi nto ntí tañú'u tsíkan utén utén ni —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Xu'u e kúvi ú tañú'ū é ta'xi ntuvi vā'á iña nto. Xoó ña'a, ña é kuntíkín í ko ne, nté uun ito ká ña kakín ña. Xoó ña'a, ña é kakuínti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña ítsí ñá ntute di. ³⁶ Ntá tsi vatā ó kaka'án u ni ntō é kuān té ini ntó ko ne, ntá tsi vata kuintí'xe nto ko. ³⁷ Tsí un ntí'í ñā é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoó ña'a, ña é kantíkín ko ne, nté uun ito ña kiñū'u ú ña kí'i kán. ³⁸ Tsi vé'xi ú e dukún kán é víi u vatā ó ntio ña é

taxnūu ko, ñá tē ðiki tsi míi ko víi u. ³⁹ Sá'ā tá'xi ña é víi u: é ña nakunáa u nté uun e xnúu nta'a ñā ko, tsí nantōto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁰ Tsí Uvā ko ntio ña é na kīnī un ntí'i ñā'a sán ko, xu'u é I'xā ñá ne, na kuīnti'xe ña ko. Ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuān ne, ká'an ntéé ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é ðivi ñā kúvi ña tañú'ū é vē'xí e dukún kān. ⁴² Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sā'a é Jēsuu, i'xá Josee? Tsí ini o úva ña ni ðí'i ñā. Dá kakā'an xkú ña tsí e dukún kan vē'xí ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—E xée ō tsí ka'an ntée nto kó ni tā'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Uvá ko táxnuu ña i, vata ō táxnuu ña kó ði ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an ña ka'án naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañē'e ña un ntí'í ntí'í ña'a san”, ka'an ña. Dukuān né, dā xóo ká ña'a, ña é kateku í ña, é kakutú've i é kāka'an Úvā kó ne, kantikín ñá ko ði.

⁴⁶ 'Nté uun xoxo vata kiní i Uva kō. Mii tsí u é vē'xí u nta'a ña é ínī u ña. ⁴⁷ Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí xoo ñá'a, ña é kuīnti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁴⁸ Xu'u é tañú'ū é ta'xi ntuvi vā'á san. ⁴⁹ Tsí uva ata ika ntō ne, e'xí ña manaa ñuu itsí kān né, dā dúkuan tsi xi'i ña. ⁵⁰ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xí i tañú'ū é vē'xí e dukún kān ne, ña kúvī ña. ⁵¹ Xu'u kúvi ú tañú'ū é kántító é vē'xí e dukún kān. Xoó ña'a, ña é ká'xí tañú'u sá'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Táñū'u é tā'xi ú ne, kūñú mii kó kúvi. Ta'xí u kúñū ko é nī'i ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, tsixe'e tā'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo ta'xi ña sā'a kúñu ñā é ká'xi o, é kuān ó kaka'an ñá sa? —ka'an ña.

⁵³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō: Tē ña ká'xi nto kúñū ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, tē ña ko'o nto níní ko ðí ne, ña túvi ntuvi vā'á iña nto. ⁵⁴ Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xí kúñū kó, nī ña é kō'o niñí ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōto ú ña ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa. ⁵⁵ Tsi kúñū kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; niñí ko ne, ntute nti'xe nto kúvi. ⁵⁶ Xoo é

kā'xí i kúñū kó, nī é kō'o niñí ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá ña. ⁵⁷ Uva kō, ña táxnūu kó, ió ntuvi iña ña. Dukuān né, ió ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é kā'xí i kúñū kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña kuenta iñá ko. ⁵⁸ Kaka'án u kuenta iña tañú'u é vē'xí e dukún kán. Táñū'ú sa'á ne, ñá te vāta kaa manaa e é'xi ñata ntō, ña intóo kídaā, tsí dā dúkuan tsi xi'i ña. Ntá tsi xoó ña'a, ña é kā'xi tañú'u sa'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

⁵⁹ Sá'a kāk'a'an Jéssuu dá nañé'e ña ña Israeé san má vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú Capernau.

**Tū'un e nté koo ni'i ko ntúvi vā'á
iña ko ntii dañu ntúvi**

⁶⁰ Dōó titín ña ntántikín ñá ne, dā téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín ō tú'un sa'a. ¿Xoó ntu kutíi i é ki'in ñi ki i? —ka'an ña.

⁶¹ Kūtuni Jéssuu tsí ña ni xkúntee iní ña é kāk'a'an ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Ñá xkúntee iní ntu nto é kāk'a'án u san? ⁶² ¿Ntē ntú koo kuvi tē ini nto ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, te kúntáa u e dukún kán mí'i e dúkuān tuví u? ⁶³ Tsí Espíritū sán ne, ña ñá é káta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kúntito ó te da mii tsí kúñu kō. Tū'un é kāk'a'án u ni nto ne, ña ñá é vata kaa espíritū é kata'xi ntuvi vā'á iña nto. ⁶⁴ Ntá tsi iō ntó ne, ña ntákuinti'xe nto é kāk'a'án u —ka'an ña.

Tsí iní Jéssuu nte dí'na xoo é kúnti'xe i ña ne, xoo é nadíko i ñá ña. ⁶⁵ Kaka'an ña:

—Dukuān é kāk'a'án u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kúntikín i ko tē ña te Uvá ko tá'xi ña i —ka'an ña.

⁶⁶ Nté ntúvi tsikán ne, dōó titín ña ntántikín ña, kii nteé xio ña ña. Ñá nī kántikín ka ñá ña. ⁶⁷ Kidáā né, tsixe'e Jéssuu ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikín ña:

—¿Ncho ki'in ntú nto ña? —ka'an ña.

⁶⁸ Nantíko kōó Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoó ka ntu é kúntikín nti, tsi tú'un ntō né, ña ñá é kata'xi ntuvi vā'á iñá nti ntii dañu ntúvi. ⁶⁹ Ntí'í ne, é kúnti'xe nti, é ini va'á nti ña tsí ña ntō é Cristu nto, ña e dōo va'á nuu Xuva ko.

70 Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Vá ñā ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto?

Ntá tsi uun ña'a ntō ne, e ña vá'a kúvi nto —ka'an ña.

71 Kaka'an ñá iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsí ñā ñā é diko ña Jēsuu rkontūvi, kuān té kaduku ntée ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ñā san.

Ñá ni kuintí'xe ení Jesuú san ña

7 ¹ Dā kúvī sá'ā ne, ĩka Jesuu ñuú Galilea. Ñá ni ntio ká ña kř'ín ña ñuú Judeá san, tsí ncho ka'ní ña Israeé san ña.

² Dóko sā xee ntúvi e ntáde ña Israee víko é kãñú'u ña vi'i xo'o. ³ Dukuān ne, ntáka'an ení Jesuu ni ña:

—Ñá ku kutūvín i'a. Kuē'én ñuú Judea vata koo é na kīnī ña ntini'i ō san núu ī é kaden. ⁴ Tsí te xōo ñá'a ntio ña é kutuvī ditó ña ne, ñá tē neé ka vii xu'ú ña. Tē ncho viin nuu i e dóo ka'nu ne, kuē'en mí kīnī ña'a san o é da kaniñ ñūxivi —ka'an ña.

⁵ Nté ení ñá ña ni kuintí'xe ña ña. ⁶ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Váta xēe ura iñá ko, ntá tsi ñā ñā ntō ne, kuvi vií nto da nēé ka ura nee iña é ntio nto vii nto. ⁷ Ñá te nēe nuu i kainchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú ne, dōo ntaínchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa ú ni ñā nee é kīnī kaa ntáde ña.

⁸ Kue'ēn ntó viko san. Xu'ú ne, ñá kř'ín u vevii, tsí vata xee úra iñá ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ñā ne, ítūvi ka ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jésuu víko

¹⁰ Ntá tsi dā kue'en ení ña víko sán ne, da rkontūvi kii ña, kue'en ñá ñā. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsí diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukū ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū tuví ñatīi tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñatīi tsikán ne, dōo va'á ña'a ña.” Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ña'á ni san. Kūdii kaéni nta'ví ña ña'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni kã'an ntée i ñā mé'ñu ñá'a san, tsí u'ví ña ña Israee.

14 Dā kúdava viko sán ne, kúkɪ'ví Jesuu íni ukún kan, eni ntu'u nā nañé'e nā nā'a san. 15 Koó dā kúdu'va nā Israeé san, ntáka'an nā:

—¿Nté kuān nte íni ntú nā sā'a? Tsí ntē nā ni nakuá'a nā —ka'an nā.

16 Kidāā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an nā:

—É kanañē'é u ntó ne, nā te ðiki míi ko kaki'xi, tsí iña nā táxnuu ko. 17 Tē xoó ntio i é vii i é ntio Xuva kō ne, kutuni nā te nta'a Xuva ko vē'xi é kanañē'é u san, o te ðiki míi ko katavá u. 18 Xoo é katavá i ðiki míi i é kāka'án ne, da ti tsi kanantuku nā é vā'á iña mii nā. Ntá tsi xoo é kanantuku i é vā'á iña nā táxnuu i ne, kaka'an nā é nuu é ntaā i. Nā tē nee iña é kīni kaa nuu nima nā.

19 ¿Vá nā ntu te ðivi ntō e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun nto nā ntáde ntaa nto é ūve na'a. ¿Nté kui ntánantukū nuu íni ntu nto nté koo ka'ní nto ko? —ka'an nā.

20 Ntáka'an nā'a san:

—¿Vá nā vā'a ntu nuu nima o! ¿Xoó ntu ncho ka'ní i o? —ka'an nā.

21 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an nā ni nā:

—Uun kudii núu i é idé u ne, un tsi da ntákudu'va nto.

22 Muiseé ne, nāñē'e nā nto vatā xkoó ini nto é tē'nté un siin kúñū é íxi nto. (Ntá tsi nā te Muísee ni xtuví nā kuān xkoó ini nto, tsí uva ata ika kō, nā intóo nte kidaa.) Ntō'ó ne, kuān te ntuvi iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tíi san. 23 Tē kuvi te'nte é íxi í'xa tíi san ntuvi é iō dá'na vata koo é kāda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin ntu nto ní ko e ntavá'a ú ñatíi san kanī kúñū nā ntuvi dá iō dá'na? 24 Nā ku kā'an ntée nto nā'a san dá dotō tsí ntaíni nto nā, ntá tsí te kā'an ntó iña nā'á san ne, koto vā'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an nā.

Kaka'an Jéssuu mí vē'xí nā

25 Ío nā ñuú Jerusaleén san éni ntu'u nā tsíxe'e ta'an nā:

—¿Vá nā ntu te nā sā'a é ntánantuku nā'a san é ka'nī nā nā? 26 Un kaa nā ntitsi nā, kaka'an nā ni nā'a san, ntá tsi nté xoxo kaka'an í ni nā. ¿Tē kuiní ntu nā tsiñu i san é ðivi ntí'xe nā é Cristu nā? 27 Xo'ō ne, ini ntú ku ō mí'i vē'xí nā sā'a. Tsí te vē'xí Cristú ne, nté uun xoxó ini i mí'i kii nā te vē'xí nā —ka'an nā.

²⁸ Kidáā ne, un ntii tsī kéne Jesuu, kaká'an ña mí kanakuā'a ña ña'a san ini ukún ña Israee:

—Te ñni ntó ko ne, ini nto mí'i vē'xí u. Ntá tsi ña te ni ki'xí u é mií ú ntio ko, tsí ña kaka'an é nuu é ntaā i san táxnūu ña ko. Nto'ó ne, ntē ñá ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, iní u ña, tsi íkan vē'xí u mí tuví ña ne, ðivi ñā e táxnūu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, ncho tiin ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tiin ntá'a i ña, tsí vata xee tá'an ura íña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuinti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnuu Xuva kō ne, ¿vá kūvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu i e dóo ka'nu vatā ó de ña sā'a? —ka'an ña.

Ncho tiin ña fariseu Jesús

³² Tēkú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san íña Jesús. Ña fariseu ni dútu ñá odo nūú san ne, tēē tsiñu ña ña mau ukun é tiin ña Jesuu. ³³ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Uun da'na sá kutūví u ni ntō dá ntāa ú, kínakutúvi ú nī ña táxnūu ko. ³⁴ Dōó nantuku ntō ko, ntá tsi ña naní'i ntó ko. Ntē ña kuvi xée nto mí kíkutúvi u —ka'an ña.

³⁵ Kidáā né, ēni ntu'u ña Israeé san ntátsixe'e ta'an ñā:

—¿Mí'i ntu ntēē kíkutúvi ña sā'a é ña kuvi naní'i ko ña? ¿Vá kī'in ntú ña xio ñuú san mí kaintóo xaa tātá ña Israeé? ¿Vá íkan ntu kī'in ña, kinakuá'a ña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee íñá ntu kani tú'un é kāka'an ña: “Nantuku ntō kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsi ña kúvi xēe nto mí kutūví u”? —ka'an ña.

Ntute vā'a é ña katú'u

³⁷ Ntupi da ínú kava viko ka'nu sán ne, nákuntītsí Jesuu, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na kī'xi ña mí tuví u, na kō'o ña. ³⁸ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kó ne, nima ñá kene ntute vā'a é ña katú'u nté un síin —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta íña Espíritū Sántū é kunūu ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsí vata ta'xi Xúva kō Espíritū Sántū san, tsí vata ntāa Jesuu e dukún kán.

Dā kii nteé xio ña'a san

⁴⁰ Iō ña'a san, da téku ña é kāká'an ñá ne, ntáka'an ña:
—Ña sǎ'á ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe ko ñā, ña kaka'an
tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Iō ñá ne, ntáka'an ña:
—Ña sǎ'á ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:
—¿Vá ñūú Galilea ntú sa ki'xi Cristu? ⁴² ¿Ñā ntu te uve
ná'a kaká'an tsí Cristú ne, tatá vi'i Davii ña? Ki'xi ña ñūú
Beleen, tsí ikan ñūú Davii —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kii nteé xio ña'a san kuénta iña Jéssuu.
⁴⁴ Iō ñá ne, ncho ki'in ni'i ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña
ña ni kene iní ña tñin ña ñā.

Ñá ni kuintí'xe ña tsiñu i san Jéssuu

⁴⁵ Nāxee mau ukun mí ntoo dutu ñá odo nūú nī ña fariseú
san ne, tsixe'e ña māu ukún san:

—¿Nté kui ña ni kántēka ntu nto ña? —ka'an ña.

⁴⁶ Máu ūkún san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:
—Nté uun ito vata tekú ntí xoó kaka'an í vatā ó kaka'an
ñá tsikan —ka'an ña.

⁴⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ni nā:
—¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? ⁴⁸ ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña
odo nūú iña nto nī ña fariseú san? ⁴⁹ Ntá tsi ña'a, ña e ñá iní
leí san ne, da miī é nī'i ña é kuntēka é kīni kaa ña —ka'an ña.

⁵⁰ Nicodemu, ña é ixkoto ní'ni Jesuu dá kuáā ne, ña fariseu
ñá dí ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

⁵¹ —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotō tsi dá'vi o kuētsí ka'nu
ña'a san te vata kiní o nee iña é kade ña, tē nté ō kaka'an ñá
dí? —ka'an ña.

⁵² Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:
—¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nākua'a ixi nto é ūve na'a é
kāká'an Xúva kō, tsí ñūú Galileá san ne, nté uun ña'a é ka'án
naa Xuva ko vata túvi ditó ña —ka'an ña.

⁵³ Kidáā né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñā, kunú'u ñā nú
vi'i ñā.

13 Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ōn né, da ti tsi kaka'an kuénta iña míi o. É kāká'án ne, ñá tē neé nuu á'vi —ka'an ña.

14 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña míi ko ne, ntá tsi nuu é ntaā i é kāká'án u ni ntō. Tsí iní u mí'i vē'xi ú ne, iní u mí'i kī'ín u dī. Ntá tsi ñá ini nto mí'i vē'xi ú, ntē ñá ini nto mí'i kī'ín u dī. 15 Nto'ó ne, ntádē kú'vē ntó vatā ó ntádē kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú'vé u nté o de ña. 16 Ntá tsi tē dí kadā kú'vé u ne, vá'a koo kadā kú'vé u dī, tsí ña te da míi tsi ú, tsí ntuví u Uvā kó, ña táxnuu ko. 17 Uve na'á lei nto tsí te ūvi ña'a ntada ntaa ña é dadíi tsi ntáka'an ñá ne, nuu é ntaā i e ntáka'an ña.

18 Xu'ú ne, kuvi ú uun é ntada ntaa u iñá ko ne, Uvā kó, ña táxnuu kó ne, ñá ini kuvi ūvi ña —ka'an ña.

19 Kidáa ne, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Mí'i ntū tuvi úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nto'ó ne, ñá ini ntó xoo ñá'a ú ne, ntē ñá ini nto xoo é Uvā ko. Tē dí ini ntó ko ne, ini nto Uvā kó dī —ka'an ña.

20 Sá'a kāká'an Jésuu dá kanakuā'a ña ña'a má ūkún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoxó ni tīn i ña, tsí vata xée úra iña ña.

“Mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto”

21 Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kí'ín ú ve ne, nantuku ntō ko, ntá tsi ñá ini nto, ntá tsi ñá ini nto kuenta iña kuétsi nto. Tsí mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto —ka'an ña.

22 Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—¿Vá ka'ni mii ntú ña kúñu ñā é kuān ó kaka'an ña tsi mí kī'ín ñá ne, ña kúvi kī'ín o? —ka'an ña.

23 Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nto'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vē'xí u. Nto'ó ne, ña'a ñuxiví sa nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá tē ña ñuxiví sa u. 24 Dukuān é kuan ō ka'án u ni ntō tsí kúvi nto kuenta iña kuétsi nto. Tsí tē ña kuintí'xe nto kó é ñá ini ú ne, da mií é kúvi nto kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

25 Kidáa né, tsixe'e ñā ñā:

—¿Xoó ña'a ntun ñá ini kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté dī'na kaka'án u ni ntō. ²⁶ Dōó títín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntō: nee ñá'a nto, nte ntáa nto dī. Ntá tsi ña táxnūu kó ne, ñá'á ñá é káka'an ña é nuu é ntaā i. Tū'un é káka'án u ni ntō i'a ñuxiví sa ne, ñá'á e téku ko é káka'an ñá nī ko —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ña ni ñé'e ñá'á ña te kaka'an ñá iña Xuva ko.

²⁸ Dukuān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē náxkaa dukun ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, da kidáa kutūni nto tsí ñá'á ntí'xe u. Kutuni ntó tsí ña te neé kade u é ñá'á míi ko. Tsí vatā o ñá'á'á Úvā kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntō dī. ²⁹ Tsí ña táxnūu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ñá ko. Nté uun ito vata xtuví mii ñá ko, tsí nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

³⁰ Dā ka'an Jéssu sá'a ne, dōó títín ña'a kuínti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko nī ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

³¹ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ñá Israee, ña kuínti'xe i ña:

—Te káda ntaa nto tú'ūn kó ne, kuvi kuntikín ntó ko.

³² Kiní nto nee iña é nuu é ntaā í ne, ñá'á é nakáka xaa nto —ka'an ña.

³³ Ñá'a sán ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Ntí'í ne, tatá vi'i Abraán ntí. Nté uun ito vata kada tsiñu ntí é kuétsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakáka xaa ntí? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō: Xoo é kade i kuétsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuétsi san. ³⁵ Ña kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'i tó'o ñá. Ntá tsi i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva í. ³⁶ Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kō ú nakáka xaa ú nto ne, kaka xaa ntí'xe nto. ³⁷ Iní u tsí tatá vi'i Abraan nto. Ntá tsi ntánantuku ntō nté koo ka'ní nto ko, tsí ña ntío nto kuínti'xe nto tú'ūn é káka'án u ni ntō. ³⁸ Xu'ú ne, kaka'án u nee iña é iní u iña Uvá ko. ñá'á ntō ne, ntáde nto nee iña é iní nto iña uva ntó dī —ka'an ña.

³⁹ Ntáka'an ñá ni ñá:

—ñá'á'á ne, Abraan úvā ntí! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ñá:

—Tē dī nuu é ntaā ntí'xe i é i'xá Abraan ntó ne, ntáde nto vatā o dé Abraán san. ⁴⁰ Ntá tsi ntánantukū nuu iní nto nté

uvatā ntí Abraan? Dìvi ñā ne, xí'i ñā, ni un nti'í ñā ka'án naa Xuva ko. Dìvīn né, ¿neé ntu ñā'a kúvin kuan, te kuīni o? —ka'an ñā.

⁵⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ñā'a ú ne, ñá vādá kadiá'vi tú'ūn ko. Ntá tsi Uvā kó kaka'an ñā tsi dóo ka'nu ñā'a ú, ñā tsi ñā é ntáka'an nto é Uva nto ñā dì. ⁵⁵ Nto'ó ne, ñá ñni ntó ñā, ntá tsi xu'ú ne, ñni u ñā. Tē dí ka'án u e ñá ñni u ñā ne, kantaku vēte ú vatā ó de nto. Ntá tsi ñni nti'xé u ñā ne, kade ntaá u é kāka'an ñā. ⁵⁶ Dōo diní uvata nto Ābraan tsi dóo ncho kiní ñā ntuví é xēé u ñuxiví a. Dā ñni ñā ne, ñá tē nté kaa diní ñā —ka'an Jésuu.

⁵⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá Israeé san ni ñā:

—Ntē vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, ¿é kakā'án sa xkun e ñni Ābraan? —ka'an ñā.

⁵⁸ Kaka'an Jésuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō. É dukuān tuví u di'na dá kaku Ābraan —ka'an ñā.

⁵⁹ Kidáā né, ido ñā Israeé san xuu é kuē'é xuu ñā ñā, ntá tsi Jesuú ne, ntii xu'ū ñá ñni ukún kān ne, dá kuē'en ñā.

**Dā ntavá'a Jesuu úun ñā'a,
ñā e dúkuan kuāa da káku**

9 ¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, ñni ñā uun ñatíí, ñā e dúkuan kuāa da káku. ² Ñā ntini'i ñā né, tsixe'e ñā ñā: —¿Nté kui e dúkuan kuāá ñā sā'a nté da káku ñā? ¿Kuētsí mii ntu ñā né, o kuētsi úva ñā, o kuētsí di'í ñā? —ka'an ñā.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Nté uun ñā, ñā túvi kuētsi ñā. Tsi kuaā ñā é da ti tsi na kīni ñā'a san nee ñā é kūvi víi Xuva ko ñā ñā. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'í o tsiñu ñā ñā é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuvi kada tsiñu ká i tē kune. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ñā sá'a ne, ēti ñā díí ñā ñu'u kān ne, de vá'a ñā un sīn ntó'xō san, dá nakutsi núu ñā nuu á ñā kuāá san, ⁷ kaka'an ñá ni ñā:

—Kuē'én, kukītín ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ñā.

(Tū'ún Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu Ñā.)

Kué'en ña, kūkití ña. Dā ntíko koō ñá ne, é nāxi'í nuu ña.
 8 Kidáā ne, ña ntoo etsin nú vi'i ña kān, ñá ini é kuaā ñá ne,
 ntátsixe'e ta'an ñā:

—¿Vá ñā ntu te ña sa'a é xkūtúvi ña, kaikan ñá diu'un ítsi
 kān? —ka'an ña.

9 Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Dívi ntí'xe ñá sa'a —ka'an ña.

Iō ñá dī ne, ntáka'an ña:

—Ña'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñā —ka'an ña.

Ntá tsi mii ña kakā'an ña:

—Dívi ú xu'u —ka'an ña.

10 Kidáā ne, tsixe'e ñā'a sán ña:

—¿Nté kui kúvin ntun nákoton ve? —ka'an ña.

11 Nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Ñatí, ñá nani Jēsuú ne, de vá'a ña ntó'xō sán, dā xntá'a
 ña ntuxnūú ko, dá kakā'an ñá nī kó: “Kuē'éen, kūkitin mí ñu'u
 ntute Silueé san”, ka'an ña. Ñé'e ntí'xe ú ne, dā kúvi kítí ú ne,
 ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ña.

12 Tsixe'e ña ñā kidaā:

—¿Mí'i ntū tuví ñatí tsikan? —ka'an ña.

—Ñá iní u mí'i tūví ña —ka'an ña.

Dā dóo tsixe'e ña fariseu ñá naxi'í nuu í san

13 Kuē'en ní'i ña ña kuāá san, ña náxi'í ntuxnūú i, mí ntoo
 ña fariseu. 14 Tsí ntuvi iō dá'na da de vá'a Jesuu ntó'xō é
 nakutsi núu ña ntuxnūú ña kuāá san. 15 Kidáā né, tsixe'e ña
 fariseu ña nté o náxi'í ntuxnūú ña. Kaka'an ñá nī ña fariseu:

—Ntō'xo xntá'a ña ntuxnūú ko. Dā kítí ú ne, nāxi'i nuú ko
 —ka'an ña.

16 Kidáā ne, iō ñá fariseu, kaká'an ña:

—Ñá te nta'a Xuva ko vē'xí ña tsikan, tsí ña kaíko ñu'u ña
 ntūvi dá iō dá'na —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté ntu koo kuvi víi ñá iō kuetsí i uun nuu i e dóo
 ka'nu vatā o dé ña tsikan? —ka'an ña.

Ñā te úun tsí ntádē kuení ña. 17 Tsixe'e xtūku ña ña ntuvá'a
 san:

—¿Nté o dé kuení o iña ña é nakaan ntuxnūú o san?
 —ka'an ña.

Kaka'an ñá tsikan:

—Xu'ú kuiní ko ne, ña kaka'án naa Xuva ko —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni kuintí'xe ña tē nuu é ntaā i é kuaā ña, ntá tsi é kainí ña ve, dá ntē kána ña uva ña ni ñá'í ñā, ¹⁹ tsixe'e ña ñā:

—¿Vá ñá'í ntu i'xā ntó ña sá'a? ¿Ntāa ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ña nté da káku ña? ¿Nté ntu o kúvi náxi'í nuu ña ve? —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kaka'an úva ña ni ñá'í ñā:

—Iní ntí tsí i'xá ntí ña ne, dukuan kuāa ña nté da káku ña.

²¹ Ntá tsi ñá iní ntí nte o kúvi náxi'í nuu ña ve. Ntē ñá iní ntí xoo nákaan i ntuxnūú ña. Tsixe'e nto ñā, tsí e dukún kuia ñá ne, kuvi ka'an míi ña ni ntō.

²² Kuan o ka'an úva ña ni ñá'í ñā, tsí da xe ú'vī ñá ña Israeé san. Tsi ntánatín ña Israeé san te xōo ñá'a é ká'an ña tsí nuu é ntaā i é Xuva kō táxnuu ña Jesuú ne, natavá ña ña ini ukún kán. ²³ Dukuān é kuan o ka'an úva ña ni ñá'í ñā tsí e dukún kuia ñá ne, é kuvi ka'an míi ñā.

²⁴ Kāna xtuku ña ña náxi'í ntuxnúu i sán ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō. Iní ntí tsí ña tsikán ne, iō kuetsí ña —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōo ñátíi san, kaka'an ña:

—Ñá iní u te iō kuetsí ña o ña'a, ntá tsi é iní u ne, kuāá u nte dí'na, ntá tsi vevíi ne, é kainí u ve —ka'an ña.

²⁶ Tsixe'e xtuku ña ñā:

—¿Neé ntu dé ni'i ña o dā nákaán ña ntuxnúu o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōo ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō. Ntá tsi ntē ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Nté kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntō? ¿Vá ncho kuntikín ntú nto ña ñá? —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, náu'vī ñá ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—Xo'ōn né, kuntikín ñá tsíkan. Ntí'í ne, Muisee ntántikín ntí. ²⁹ Iní ntí tsí Xuva kō ká'an ñá ni Muiseé, ntá tsi ñá tsikán ne, ntē ñá iní ntí mí'i vē'xí ña —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōo ñátíi san, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Mpá! ¿Nté o ntu e ñá iní nto mí'i vē'xí ña? Tsí ñá'í ñā ne, nakaán ña ntuxnúu ko. ³¹ Iní ntú ku o tsí Xuva kō ne, ñá káini ña ñá iō kuetsí i, tsí da ti tsi ña é kanuu iní i ña,

nī ña é kade ntaa é ntio ña. ³² Nté uun ito vata tekú ko ñña ña é kakuvi nakaan ntuxnūú ña e dúkuan kuāa nté da káku. ³³ Tē dí ña te nta'a Xuva ko ni kí'xi ñá ne, ñá tē neé kuvi víi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koō ñá, ntáka'an ñá ni ñā:

—Xo'ōn é iō kuetsí o nté da kákun ne, ntio sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an ña.

Kidáa ne, kíñu'u ña ña ini ukún kān.

Ña é ña ntaíni ñña Xuva ko

³⁵ Tēkú Jesuu é kiñú'u ña ñatí san. Dā nání'i ta'an ñá ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kākuinti'xe ntu o ña vexkúvi ñatí? —ka'an ña.

³⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Ká'an nto nī ko xoo ñá'a, vata koo é kuínti'xe kó ña —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—É ñin ña. Diví u é kāka'an ní'in vevii —ka'an Jēsuu.

³⁸ Kidáa ne, nákuñchiti ntāa ña nuu Jēsuu, kaka'an ña:

—Kakuinti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Xu'ú ne, vé'xí ú ñuxiví a é kadā kú've u, vata koo é na kíní ña kuāá san ne, vata koo é ña kiní ka ña é vā'á ntuxnūú i san —ka'an ña.

⁴⁰ Ío ña fariseu, ña ntáñi étsin ne, tēkú ña dá kakā'an ñá sā'á ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ntí'í ne, ¿vá kuaā ntú nti dí? —ka'an ña.

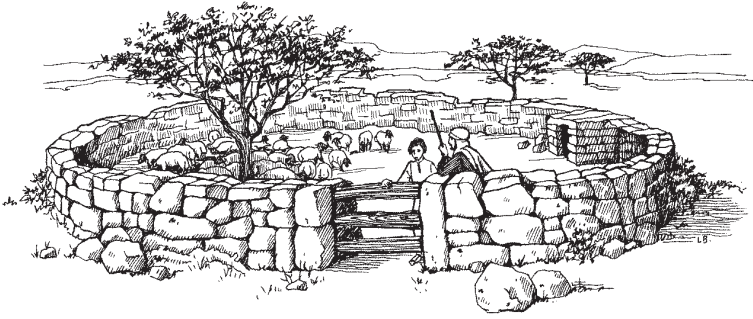
⁴¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tē dí kuāa ntí'xe nto ne, ña túvi kuetsí nto. Ntá tsi ntáka'an nto tsi kainí nto. Dukuān né, iō kuetsí nto —ka'an ña.

Paxtú san ni lē'ntu ña

10 ¹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō: xoó ña'a, ña é dotō tsí kakí'vi ini aku mí ñū'u le'ntú san, tē ña té xi'i kan kukí'vi ña ne, ña du'u ña. ² Ntá tsi ña é kakí'vi xi'i kán ne, diví ñā é paxtu ntí'xe ña. ³ Ña nteé nta'a i xi'i áku sán ne, nakaán ña tē xee páxtú san. Paxtú san ne, nākana ña ti, kui uun kui uun xtí, kána diví ñá ti ne, ntátekú ti tatsin ña. Kidáa ne, kakiñu'u ña

tí é kī'in t́ ni ñā. ⁴ Tē kúvi kíi ntí'i tí ne, dá kī'in ñá, kodo nuū ñá, kuntíkin t́ ñā, tsí ini t́ tatsin ñā. ⁵ Ntá tsi ñā ntaíntíkin t́ tuku ñá'a. Ntaínu tí ñā, tsí ñā ini t́ tatsin ñā xoo ñá'a ñā —ka'an ñā.

⁶ Sá'ā nátee ta'an Jesuu, kaka'an ñá ni ñā, ntá tsi ñā ni ñé'e díki ñā nee iñá ncho ka'an tú'ūn sa'a.

Jesú ne, ðivi ñā é paxtu va'á ñā

⁷ Kidáā ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kāká'án u ni ntō: Xu'u e kúvi ú xi'i mí kantí'vi á le'ntú san. ⁸ Da xóō ká ñā'a, ñā ki'xi dí'na é xu'ú ne, kūdii ñá du'u ñā. Ntá tsi ñā ni íde le'ntú san ñá kuenta. ⁹ Xu'ú ne, xí'i san kúvi u. Xoo é kī'ví i kuenta iñá ko ne, nakáku ñā. Ní'i ñā é vā'a é vata kaa le'ntu, kiti kantí'vi, kiti kantii ne, ntáni'i t́ ite va'a é ká'xi tí.

¹⁰ Ñā du'ú san ne, da ti tsi kantukū nuu iní ñā nté koo ki'i dú'u ñā tí, nté koo ka'ní ñā tí, vata koo é nantí'i ñā tí. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xí ú vata koo é nī'i tí ntuví va'á iñā tí, é ñā te neé kunaá nteē tí nté un siin. ¹¹ Xu'u é paxtu va'á u. Paxtu va'á san ne, uun tsi nte ntúvi iñā ñā kaxé'e ñā kuenta iñā lé'ntu ñā. ¹² Ñā kade tsiñu, ñā é dā ti tsi kantuá'vi é kade ñā tí kuenta, é ñā te ðivi ñā é tó'o tí, tē ini ñā tsi vé'xi kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un mii ñā lē'ntú san da kainu ñā. Kidáā né, kiti kue'í sán katíin tí tí ne, dá katsoo xaa tí tí. ¹³ Ñā tsikán ne, dā ti tsi kade ñā tí kuenta é kaxi'í á'vi ñā; ñá te kuēnta iñā ñá te kūnaá tí ne, o ñá'a.

¹⁴⁻¹⁵ Xu'u é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Uvā ko é ini ñá ko ne, iní u ñá ði. Kuān ó iní u le'ntú ko ne, ini t́ ko ði. Uun tsi nté ntūvi iñá ko kué'e ú kuenta iñā tí. ¹⁶ Ñu'u ká tuku le'ntú ko é ñā te kaduku ntée tí xáku sá'a. Ntio é kínakueká u t́ ði

ne, kiní tì tatsín ko ñi. Kidáā ne, uun sá nakuvé ta'an tì, uun sá paxtu tì ntuví ñi.

¹⁷ 'Dukuān né, dōó kakuinimá Uvā kó ko, tsi nté ntūvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'i xtúku kó ntuvi iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi nakí'i ntuvi iñá ko. Miī u kué'e ú ne, mii tsí ú naki'í u ñi. Tsí kuan ō ka'an Úvā kó nī ko é víi u —ka'an ña.

¹⁹ Nāte'nte dáva ña Israeé san da téku ña tú'ūn sa'a.

²⁰ Títín ña ntáka'an ña:

—Nuu é ña vá'ā nima ña. Kūdii kákuluku ña. ¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é kāka'an ñá sa? —ka'an ña.

²¹ Ntá tsi ña nguiī sán ne, ntáka'an ña:

—Ñá te kuān ó kaka'an ña é nuu é ña vá'ā nima i.

¿Vá kúvi ntu vii é ña vá'ā san nakaan nuu ñá kuāá san? —ka'an ña.

Ñá ni kuintí'xe ña Israeé san Jesuu

²² Ntuvi vī'xín kídaā da nátsu'un ka'nu ña viko é naka'an ña ntūvi da ntáda ña kuenta xúkūn ñuú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má ukún kān, kaika ña Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun tsi tavi núu ñá Israeé san Jesuu, ntáka'an ñá ni ñā:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní ntí xoo ñá'an? Tē nuu é ntaā i é ñi'vīn é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntáan tsīn vevii; ñá ku tee xū'un —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—É kāka'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ña ntákuinti'xe nto ko. Tsí tsiñu é kade ú kuenta iña Uvá ko ne, ñi'vī é kantada ntaa iñá ko. ²⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ña ntákuinti'xe nto, tsí ña te ñi'vī ntō é le'ntú ko, vatā ó kaka'án u ni ntō. ²⁷ Tsí le'ntú ko ne, ntátekú tì tatsín ko. Iní u tì ne, ntántikin tì ko ñi. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuvi iña tì ntii dáñu ntūvi. Nté uun ito ña kunáa tì, tsi nté uun xoxo kuvi nakuido núu i tì nta'a ko. ²⁹ Uvā kó, ña ntáda tì kuenta ntá'a kó ne, díi ka ka'nu ña é da xóo ká ña'a. Nté uun xoxo kuvi nakuido núu i tì nta'a Uvā ko. ³⁰ Uun tsi kúvī ú ni Uvā ko —ka'an ña.

³¹ Kidáā né, ído xtuku ña Israeé san xuu é kuē'é xuu ña ñā.

³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nañē'é u nto títín nuu i é vā'a e tá'xi Uvā ko é víi u.

¿Neé ntu nuu i é ncho kué'e xuu ntō ko? —ka'an ña.

³³ Nantíko kōo ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'e xuū ntí o, tsí da xé kaka'an tú'ūn e dóo xii kaa iña Xuva ko. Tsí xo'ōn ne, kūdii ñá ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho viín vata kaa Xuva kō —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te uve ná'a kaka'an lei san iña nto: “Xu'ú ka'án u tsí ntiusi kúvi nto”, ka'an? ³⁵ Tsí ntiusi xntánteē ña é ðivi nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ña kúvi kuído ntíta o lei e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntū ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsí ña vá'a o kaka'án u tsí xu'u é I'xá Xuva kō u? Tsí xu'ú ne, nté di'na náakxnúu ña ko é kí'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ña te tsiñu iña Uvá ko kadé u ne, na koo mii kuínti'xe nto ko.

³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ña kuínti'xe ntō kó xu'ú ne, kuínti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kūtuni ntó, na kuínti'xe nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó, uun tsi kúvi ña nī kó ði —ka'an Jéssuu.

³⁹ Dukuān né, ntukū nuu iní xtuku ña nté koo tñin ña ña, ntá tsi ña ni kúvi víi ña, tsi ntíi ni'ni ña nta'a ña.

⁴⁰ Kidāā né, ntiko kōo xtúku Jesuu, kué'en ña ūun xo ðiñi ntute ka'nu é nani Jōrdaān, mí di'na nakutsi ntúte Juaan ñá'a san. Ikān kanúu ña. ⁴¹ Ñá te nté kaa ña'a xee xtúku ñā mí nuu ña ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Nté uun nuu i é dóo ka'nu ña ni idé Juaán san, ntá tsi un ntíi é ká'an ñá iña ñá sa'á ne, nuu é ntaā i —ka'an ña.

⁴² Dōo tñin ña'a san kuínti'xe ña Jesuu íkān ði.

Dā xi'i Lázaru

11 ¹ Ítúví uun ñatīi, ña nchokuvi, ñá nanī Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ni tā'an ña, ñá nanī Martá ði. ² María, ta'an Lázaru sán ne, ðivi ñā é da'vi ña cho'o vídín san Jesuú ne, idi ña naítsi ña dí'in ña. ³ Dukuān ne, xé'e ña kuēnta ntá'a Jesuu tsí ta'an ña, ña e dóo vá'a tiin ni'i Jēssuú ne, ētsin ña.

⁴ Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ña:

—Ñá te kuí'i é kuvī ña sá'a. Tsí da ti é na kīnī ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kīnī ña tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō ði —ka'an ña.

⁵ Kuān te dóo kuinima Jéssuu Márta ni María, ni ta'an ña Lázaru ne, ⁶ dā téku ña tsi étsin Lázaru sán ne, ítúví ka ña uvi ntúvi mí tuví ña kān. ⁷ Kidāā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Kí'in xtuku o ñūú Judea —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, vātā e ná'a ntu ku ntántukū nuu iní ña Israeé san e kué'e xuu ña ntō ne, ¿vá kí'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ña.

⁹ Nāntíko kōo Jéssuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te ntáā é uxuvi ura ió ntuvi ā? Tē xoó kaika i ntuvi ā ne, ñá kānaki'í ñā, tsí kaxi'i. ¹⁰ Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanaki'í ñā, tsí kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ña.

¹¹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Lázarú, ña e dóo vá tiin ni'i ō ne, e kídí ñā. Ntá tsi kí'ín u ve vata koo é nantótó u ña —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, ntáka'an ña ntini'i ñā:

—Te kākídí ñá ne, é kantuvá'a ña ve —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, ncho ka'an ña tsí e xí'i ña, ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ma'ná san xee ña, kuiní ña. ¹⁴ Kidáā ne, xé'e Jēssuu kútuni ntaa ña, kaká'an ña:

—E xí'i Lázarú. ¹⁵ Dōó diní ko é xoxó u ikān, tsí díi ka vá'ā o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuinti'xe nto ve. Ntá tsi kí'ín ó ve mí tuví ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, kaka'an Túmaá san, ña e ntántēe I'xa Uví ne, kaka'an ñá ni ení ñá, ña nguií san:

—Kí'in ō vé, na kúví dadíi o ni ña ikān —ka'an ña.

Jesuu é kanantoto ña kō, é kata'xi ña ntuvi iña ko

¹⁷ Dā xee Jéssuu íkān ne, kútuni ña tsi e ntúkimi ntuvi Lázarú san. ¹⁸ Ñúú Betaniá ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusaleén te io te ūni kilométru tsi é ikā. ¹⁹ Ñá te da díi ña Israeé san xee ña nú vi'i Marta ni Mária é kuē'é ña doka'an nuú ini kuenta iña ta'an ña. ²⁰ Ura dú'va tsi dā kútuní Marta tsi vé'xi ētsin Jesuú ne, kué'en ña, kūkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Maríā ne, ítuví mii ña nú vi'i ña kān. ²¹ Kidáā ne, kaka'an Márta ni Jéssuu:

—Tē dí i'a tuví nto ne, ñá ni xí'i tá'ān ko. ²² Ntá tsi iní u tsí, kuān te vevíi kakan nto nta'a Xuva ko da nēé ka nuu í ne, ta'xi ña —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

²⁴ Kaka'án Marta ni ña:

—Iní u tsí ntoto ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa tē ntóto ntí'i ña xi'í san —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Xu'u é kanantōtó u ña'a. Xu'u é kata'xí u ntuvi ña ñá ñi. Xoo é kuinti'xe i kó ne, kuān té xi'í ne, ntoto xtuku.

²⁶ Xoó ña'a é kántító ká ña ne, te kuinti'xe ña kó ne, ña kúvī ñá ntii ñánu ntūvi. ¿Kakuinti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an ñá ni ñā:

—Kakuinti'xe kó nto, Mastru, tsí ñi'vi ntō ña é táxnuu Xuva ko, ñi'vi ntō é I'xá Xuva ko ntō, ña é kī'xi ñuxiví sa —ka'an Mártá san.

Dā éku Jesuu nú ñañā Lázaru

²⁸ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dā kána xū'u ña ta'an ña Maria, kaká'an ña:

—E xēé Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

²⁹ Ura dú'va tsi dā téku Mariá ne, nákuntitsi náne'e ña, kue'en ñá, kukoto ña mí tuví Jesuu. ³⁰ Váta xēe ña má ñūú san, tsí ikān tuvi dukuan ña mí náni'i ta'an ñá Marta. ³¹ Ña Israee, ñá ntoo nú vi'i ña kān, ña ntaxé'e doka'nú iní sán ne, dā íni ña Maria é kantí'i du'va tsi nákuntitsi ña ne, kīi ña, kuntikin ñá ña. Tsí kukuéku ña nú ñañā tā'an ña, kuíni ña. ³² Kidáa ne, dā xee Mária mí tuví Jesuú ne, nákunchiti ntāa ña nú ñi'ín Jesuu, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Mastrú, tē dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xī'i ña —ka'an ña.

³³ Dā íni Jesuu tsí kaeku Maria ni ñá Israeé san ne, dōo u'vi kúvi ña. Kunta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Mí'i ntu ixkū'xí nto ñā? —ka'an Jésuu.

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Ni'í nto, kíkoto ntódo o —ka'an ña.

³⁵ Jesuú ne, ēku ña. ³⁶ Kidáa ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Koto ntō kuan. ¡Ntē ntu kaa dii ntío ña ña! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sā'á ntu ku é kúvi idé ña nakáan nuu ñá kuāá san.

¿Nté kui ña ni kuví víi ntu ña vata koo é ña kuví Lázaru san? —ka'an ña.

Dā ntótō Lázaru

³⁸ Jesuú ne, dōo u'vi kúvi xtuku ña dā xee ña nú ñañā san. Māvi kúvi ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta ntí'xin ña.

³⁹ Kaka'an Jésuu:

—Naki'i nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xi'í san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, á tē dóo kaxkonūu ña ve, tsí e ntu kimi ntuvi ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te kaka'án u ni ō tsí te kākuinti'xe o ne, kinin nté kaa díí ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáā né, nāki'i ña xuú san ne, dā ntáni'i Jesuu núu ña e dukún kán ne, kaka'an ña:

—Ō Úva, ntadiá'vi nto tsi téku nto é kākaka'án u. ⁴² É íní u tsí nguentúvi kaini nto nee é kākaka'án u ni ntō. Ntá tsi kaka'án u é na tēkú ña ntāñi í'a vata koo é na kuínti'xe ña tsi nuu é ntaā i é ñi'vi ntō táxnūu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúvi ká'an Jéssuu sá'a ne, ñi' kué'en ini ña kána ña:

—¿Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntīi nti'xe ña ntixí san ikān. Katinuu nta'a ña ni ñi'ín ña doó san ne, katavi núu nuu ña uun doo dúkun. Kaka'an Jéssuu ni ñá'a san:

—Nantuté nto ña, na nākaka ña —ka'an ña.

Ntánantukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáā ne, kuínti'xe titín ña Israeé san, ña é ntēka Mariá, dā íní ña nuu i é idé Jesuu. ⁴⁶ Ntá tsi iō ñá ne, kué'en ña kūka'an véte ña ñi ña fariseú san nté ō dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáā ne, nātaká nuu dutu ñá odo nūú ñi ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu vii o ve? Tsi dóo kuē'e núu i e dóo na'nu é káde ña sá'ā. ⁴⁸ Tē xtúvi ō ñá ne, un ntíí ntíí ña'a san kuínti'xe ña ña. Kidáā né, ki'xi ña odo nūú ñuú Romá ne, nakatsin ntí'í ña xúkun ko ni ñuú kō ñi —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo nūu kuia tsikán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nto'ó ne, ñá tē neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñā ntu te díí ka vá'ā o, kuiní nto, te uun ña'a tsi kúví kuenta iña ko é un ntí'í ō vata koo é ña kunáa ñuú kō? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te díki tsi mii ñā é kākaka'an ña sá'a, tsí da xé dutu ñá ódo nūu kuia tsíkan ne, Xuva kō xe'é ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñuú ña. ⁵² Ñá te da mii tsi ñuú ñá ñi, tsí vata koo é nātaká nuu ntíí ntíí i'xá Xuva ko dā

mí'í ka mí ntántoo ña. ⁵³ Nté ntūvi tsikán ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

⁵⁴ Dukuān é Jesuú ne, ña ni íka ditó ka ña mé'nū ña Israeé san, tsi kíí ña ñuú Judeá san, ku'éen ña dīñi i ñuu itsí san ne, dā xee ñá ñuu é nani Ēfraín ne, ikān intóo ña ni ña ntini'i ñā.

⁵⁵ Dóko sā xee víko dá naka'an ñā da nátava Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ñá te da dīi ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñuú Jerusaleen dí'na dá xēe víko san vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñu ñā. ⁵⁶ Dōo nántuku ña Jēsuú ne, ntatíin ña ni tā'an ña da ñi ntāñī ñá ini ukún kān:

—¿Vá ña ntu kí'xi ña víkó sa'á, te kuiní nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kākā'an tó'ō dutú san nī ña fariseú san ne, tē xoo iní i mí tuví Jesuú ne, na kā'an ñá vata koo é kūvi tñn ña ña.

Uun ñadī'i, ña da'vi cho'o vîdin dí'ín Jesuu

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 ¹ Īñu ntūvi di'na dá kūvi víkó san ne, xēe Jēsuu ñuú Betania. Ikān tuví Lázaru, ña nantōto ña dá xi'i ña. ² Dēv'á ña é kā'xí dadīi ña ni Jēsuu kuénta kuáa. Martá ne, tsū'un ko'o ña. Lázaru ne, tuví dadīi ña nī ña ntoo nú mesá san. ³ Kidáā ne, kí'i María dāva lítru cho'o vîdin e dí miī nardu kúvi. Ñá te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña dí'ín Jesuú ne, dā naítsi ña idi ña. Īka díko cho'o vîdín san kanīi má vi'i ña kān. ⁴ Ntá tsi ntee tá'an uun ña'a ña ntini'i ñā, ñá nanī Júda Iscāriote, i'xá Simuun, dá'vi ñā é rkontūvi diko ña Jēsuú ne, kaka'an ña: ⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vîdín sa uní sientú ne, dá kuē'é ña diu'un i iña ñá ntā'ví san? —ka'an ña. ⁶ Ntá tsi Júdā sán ne, ñá te ni kā'an ña sá'ā é kantuntā'ví ini ña ña ntā'ví san. Kaka'an ña sá'a, tsí kūdii ñá du'u ña. Divi ñā nteé nta'a ña itñn diu'ún san ne, kaido miī ña é ñu'u iní i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. Tsí e dúkuan kāxnuu vá'a ña cho'o vîdín san iñá ko te íntú'xi u. ⁸ Tsí ña nta'ví san ne, nguentúvi tsi kuntoo ña ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá te nguentúvi é kiní ntō ko —ka'an ña.

Ncho ka'ní ña Lázaru

⁹ Ñá te da dīi ñá Israeé san ne, kūtuni ña é tuví Jesuu ñuú Betaniá ne, xēe ñā mí tuví ña, ne, ñá te da mii tsí é kiní ñá Jesuú san, tsí da ti tsi é kiní ña Lázaru, ña é nantōto Jēsuu.

¹⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Lázaru san. ¹¹ Tsí da xé ðivi kuetsí ña é ña te da díi ña Israeé san ntaúve xío ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuu.

Dā kukí'vi Jesuu ñuú Jerusaleen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ñá te da díi ñá'a kué'en ña ñuú Jerusaleen é kūvi viko dá natāvá Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Utén san ne, kutuni ña é vē'xí etsin Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidáā né, kātsin ña nta'a tun ñuú san ne, dā kii ña, kuē'en ña, kukuétú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ntadiá'vi Xuva kō! ¡Nté kui dóo va'á ña é vē'xí kuenta iña Xuva ko, ña é kūvi Rei iña ñá Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dā nání'i Jesuu uun a búru ne, íntékú ña ti, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¹⁵ Ñá ku u'vī o, ñúu Siuun.

Un kaa Rei o, vé'xi ña,
ntekú ña uun a búru,

ka'an.

¹⁶ Ñá ni ñē'e ðiki ñá ntini'i ñā san nuu i sá'a kídaā. Ntá tsi dā kuntáa Jesuu e dukún kán ne, nán'u'u ñá iní ña tsí kuān o úve na'a kaka'an iña ña é kuān koo víi ña'a san ni ña.

¹⁷ Ña é ntoo ni'i ñā da nantoto ña Lázaru e kána ña ña ntē nú ñañā ña kán ne, ntáka'an ñá neé ini ña. ¹⁸ Dukuān ne, ñá te da díi da díi ñá'a kue'en ña é kūkuétú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. ¹⁹ Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ni tā'an ña:

—Íni nto ve, tsí ña te neé kuvi víi nto. ¡Tsí un ntií ntíi ña'a san ntaíntikin ñá ña! —ka'an ña.

Ña griegu ntánantuku ña Jēsuu

²⁰ Ntádaka núu ña griegú san mé'ñū ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kō viko san. ²¹ Ña sá'á ne, xée ētsin ña mí ntitsí Felipe, ña vé'xi ñuú Betsaida é kadūku ntée ñuú Galileá ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ntio ntí kiní nti Jesuu —ka'an ña.

²² Felipé ne, kué'en ña kūkoto ñá Andree. Kidáā ne, ntuvi ñá kūka'an ñá ni Jēsuu. ²³ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—E xée ētsin ura é nāxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. ²⁴ Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí tē ña kuví nuni tatá

san tē ko'xó nuu űu'u kĀn né, kuan tsī kaa tuvi. Ntá tsi te kŭví ne, űá te da dīi nuni katá'xi. ²⁵ Xoo e dóo kakuinima i ntuvi iña i ne, kunaá ña. Ntá tsi xoo é ña ntío i ntuvi iña i i'a űuxiví sa ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ Xoó ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iñá ko ne, na kuntikĭn ñá ko. Mí'i tŭví u ne, é ikan kutŭví ña kade tsiñu iña kó nī ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvā kó ña dī.

Kaka'an Jĕsuu tsí kuví ña

²⁷ 'jDóo kakunta'xa iní ko ve! ¿Nee iñá ntu ka'án u? ¿KĀ'an ntú u na nakĀkú Uvā kó ko nuu i sá'a? ¿Nee ntu ka'án u? Tsi é dīvi tsiñu vé'xi u é ntō'o ko sá'a. ²⁸ Ūva, naxi'í nuu ka'nu ntō ve —ka'an Jĕsuú san.

Kidáā né, kīi díto tatsín, nte e dukún kan kĀka'an:

—É nāxi'í nuu ú ne, ntá tsi nāxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsín san.

²⁹ Dā téku ña ntāñi étsin sán tatsín san ne, kakatsin, kuiní ña. Iō űá ne, ntáka'an ñá tsi ánje kĀka'an ñá ni ñā.

³⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te kuēnta iñá ko tatsin sá'a, tsí dīvi kuēnta iña nto.

³¹ E xée ntŭvi é kadā kŭ'vé Xuva ko iña űŭxiví sa ve. Vi'i a vé ne, nantīi ña ña é kadē kŭ'vé űuxiví sa. ³² Xu'ú ne, te kŭntaá dukún u űu'u sá ve ne, vii ú vata koo é na kuntikĭn un ntīí ntīí ña'a sán ko —ka'an ña.

³³ Sá'a kakā'an ña vata koo é kŭtuni ñá'a san nté koo kuví ña. ³⁴ Dukuān ne, nantíko koó ña'a san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Tĕkú ntī tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnuu Xuva kō sán ne, ntii dañu ntuvi kutuví ña. ¿Nté kuan ntŭ ó kaka'an é ña vexkúvi ñatīí ne, ntaa ña e dukún kĀn? ¿Xoó ña'a ntī'xe ntŭ é vexkúvi ñatīí kuan? —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jĕsuu ni ña:

—Dutsī sá ntuvi xi'í nuu űu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto vi'i a iō űu'ú san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsí ña kaika mí nēé ne, ntē ñá ini ña mí kī'in ña. ³⁶ Na kuīnti'xe nto űu'ú san vi'i a ió ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an Jĕsuu sá'a ne, kué'en ña kŭkutúvi xu'u ña mí ñā naní'i ñá'a san ña.

¿Nté o ntu é ña ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu?

³⁷ Kuān te ña te da díi núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ña'á san ne, ñá ni kuinti'xe ña ña. ³⁸ Kuān o ntúntaa vatā ó kaka'an tú'un Isāia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña:

¿Xoó ntu kuinti'xe i tú'ūn é kākā'án o?

¿Xoó ntu é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kākuvu kade ña?

ka'an ña. ³⁹ Dukuān ne, ña ni kúvi kuinti'xe ña, vatā ó kaka'an xtúku Isaiá san:

⁴⁰ Tsí Xuva kō ne, nanée ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña dīki ñá dī

vata koo é ña kuvi kiní ña,

ntē ña kuvi kí'in dīki ñá,

vata koo é ña kuvi kuntíkin ñá ko ne,

ñá ntavá'a ú ña dī.

⁴¹ Sá'a kākā'an Isaiá san, tsí nte dí'na íni ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuú ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

⁴² Ntá tsi títín ña odo nūú san ne, kuinti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'ān ditó ña mé'ñū ña'a san, tsí da xé ū'ví ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israee.

⁴³ Tsí díi ka ntio ña é vā'á koo ka'an ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'an Xúva ko iña ña.

Tū'ún Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

⁴⁴ Un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kākuinti'xe i kó ne, ñá te da mii tsí ú kākuinti'xe ña, tsí kākuinti'xe ña Uvā kó, ña e táxnūu ko. ⁴⁵ Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnūu kó dī. ⁴⁶ Xu'ú e kúvi ú ñu'u é vē'xí u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xōó ka ña'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ña káka ña mí nēé san. ⁴⁷ Tē xoó kateku i tú'ūn ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xū'ú kadā kú've u iña ña. Tsi ñá te vē'xí u ñuxiví sa vata koo é kadā kú've u iña ñá'a san, tsi vé'xí ú vata koo é na nākáku ña. ⁴⁸ Xoo é ña ntío i ko, é ña káde kuenta tú'ūn kó ne, íó xoo é kadā kú'vē í iña ñá tē xee ntúvi é ntí'í. Kidāá ne, ni'i ña é nto'o ña kuenta iña tú'ūn ko, tsí ña ni kuinti'xe ña é kākā'án u. ⁴⁹ Tsí ña te dīki tsi mií ko kakene tú'ūn é kākā'án u san. Tsi Uvā kó, ña táxnūu kó ne, divi ña kākā'an ña nté koo ka'án u, nté koo nakuā'a ú ña'a san. ⁵⁰ Iní u tsi tú'un Uvā kó ne, diví é ta'xi ntuvi vā'á iña nto

ntii dañu ntūvi. Xu'ú ne, da nēé ka tú'ūn é kāká'án u ne, kaka'án u vatā ó ntio Uvā ko —ka'an Jéssu.

Dā nákate Jesuu dí'in ña ntini'i ñā

13 ¹ Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israee ñuú Egítō ne, ntoo Jesuu ni ña ntiní'i ñā, ntaé'xi dadíi ña kuenta kuáa. Ini Jéssu tsí e xée ūra i é ntāka ña ñuxiví sa é kī'in ña, kínakūtúvi dadíi ña ni Xuva kō. Nii kuē'en tsí ntuvi kuínima ñā ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a. Nté uun ntūvi ñā ni xtuví mii ñā é kuínima ñā ña.

² Ntá tsi Júda Iscāriote, i'xá Simuún ne, é tsí'i tó'ō e ña v'á'ā san díki ña é diko ña Jéssu. ³ Jesuú ne, é ini ña tsí nta'a Xuva ko vē'xí ña ne, é ini ña tsí nta'a xtuku ña nta'a Xuva kō dī. E ini ña tsí e xnúu nta'a Xuva ko ña un ntí'i nūu i. ⁴ Kidáā ne, nākuntísi ña é tuví ña nú mēsa kán ne, dā nátavā ñā du'nu ña, dā kí'i ña doó ne, xnteē ñā í'xi ñā. ⁵ Kidáā né, xnūu ña ntute ini tití'i ne, éni nt'u ñā nákate ña dí'in ña ntini'i ñā, da naítsi ñā doo é ntee í'xi ña.

⁶ Dā xee ña mí tuví Simuun Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ñā:

—¿Vá divi ntu nto nākate nto dí'in ko? —ka'an ña.

⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Veví ne, váta kī'in díki o nee iña é kade u. Ntá tsi kī'in díki o rkontúvi —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Nté uun ito ña da v'á'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Tē ña nakáte ú dí'in ō ne, ñā kadūkun ntéen ko —ka'an ña.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedru ni ña:

—¿Dukuān ne, ñā te da mii tsi dī'in ko nakate nto ni; tsí nta'a kó ni dīkí ko dí! —ka'an ña.

¹⁰ Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Xoo e ítsi i ne, ñā ntío é ntuntoo ká xtuku kaniī kúñu ī, tsí da mii tsi dí'in ī kantio é ntōo. Tsi e ntúntoo kaniī kúñu ñā. Kuan ntūntoo nto dí, kuān té ña te un ntí'i ntō —ka'an ña.

¹¹ Tsí ini ña xoo é diko i ñā. Dukuān é kaka'an ña tsí ña te un ntí'i ñā e ntúntoo ña.

¹² Dā kúvī nákate ña dí'in ña ntini'i ñā ne, nákunūu xtuku ña du'nu ña. Dā nakutúvi ña nú mesa kán ne, dá kakā'an ñā ni ñā:

—¿Kañe'e diki ntú nto nee iña idé u ni ntō? ¹³ Ntáka'an nto tsí mastru ntó ko, tō'ó nto kó ne, vá'ā ó vatā o ntáka'an nto, tsí ñivi ntí'xe u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó nī tó'o ntō ne, nakate ú dí'in ntō né, kuan tsí koo vií nto, nakate nto dí'in tā'an nto ñi. ¹⁵ Tsí xu'u dí'na ú nañē'e ú nto nté koo vií nto ne, kuan tsí koo vií nto vatā o dé u ni ntō. ¹⁶ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña te díi ka ka'nu ña kade tsiñu san e tó'o ñā. Ntē ña te díi ka ka'nu ña táxnūu tó'o i san é ña e táxnūu ña. ¹⁷ Te kañe'e diki nto sá'a ne, kada ntaa ntó ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸ 'Ñá te kuēnta iña nto un ntí'i ntō é kākā'án u sá'a. Iní u xoo é nakaxnúu u. Ntá tsi kuntaa vatā o úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi ñivi ñā é kae'xí dadii nī kó ne, ñivi ña ntāa ña atá ko. ¹⁹ Sá'a kākā'án u ni ntō ñi'na da kúvī, vata koo te kúntaá ne, kuinti'xe nto é ñivi ntí'xé u. ²⁰ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí xoo é kaiko ñú'u i ña táxnūu ú ne, kaiko ñú'u ña kó ñi; xoo é kaiko ñu'u i kó ne, kaiko ñu'u ña ña táxnūu kó ñi —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu tsí dikō Júdā sán ña
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Dā kúvī ka'an Jéssu sá'a ne, dōo kunta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Tsí uun ña'a nto ne, diko ntō ko —ka'an ña.

²² Ito ña ntini'i Jēsuú san ta'an ña, xe un xé un ñā, tsi ñá ini ña xoo iña i é kākā'an ña. ²³ Uun ña'a ñā e dóo kuinima Jēsuú ne, tuví ña diñi ña, kae'xí ña. ²⁴ Īde Simuún Pedrú san nta'a ña nī ña tuví diñi Jesuu é tsixe'e ña ñā xoó kuenta iña í é kākā'an ña. ²⁵ Kidáā ne, diin diin tsi katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru, ¿xoó ntu é kuān ó kaka'an ntó san? —ka'an ña.

²⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Dívi ñā é kuē'é u tañú'ū é xnūu nto'o ú san —ka'an ña.

Kidáā né, xnuu nto'o ña uun ta'vī tañú'ū sán ne, xé'e ñā Júdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷ Dā é'xi Júdā san tañú'u sán ne, ura tsí i kukí'vi tó'ō e ña vá'ā sán nima ña. Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kantí'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi nté uun ña ntoo ntaé'xi nú mesá san ña ni kutúni ña nté kui kuān ó kaka'an ñá ni ña sá'a. ²⁹ Tsi Júdā sán ne, dǫki i ña, ña nteé nta'a i diú'un san. Iō ñá kuiní ña ne, kaka'an Jēsuu ni ñá tē kíkuiñ ña é kantio ña iña vikó san, o te kuē'é ña diu'un ña ntâ'ví san.

³⁰ Ura tsí i da kúvi é'xi Júdā tañú'ū sán ne, kīi ña kue'en ña é nñū.

Tū'ún xee e xtúví Jesuu

³¹ Dā kīi Júdā san kué'en ñá ne, kaka'an Jēsuu:

—Vevíi ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kaxi'í nuu ka'nu u. Dukuān ne, kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dǫ kuenta iñá ko.

³² Te kāxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuēnta iñá ko ne, kanaxi'í nuu ka'nu ña kó vatā ó kaxi'í nuu ka'nu mii ñā ne, ura tsí i kuan kōo víi ña. ³³ I'xá miī kó, ña ná'ā ká kutuví dadii ú ni ntō.

Nantuku ntō ko, ntá tsi, vatā ó kākā'án u nī ña Israeé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntō dǫ tsí ña kuvi kí'in ntō mí kī'in u.

³⁴ Xtuví ni'í u nto tú'ūn xee san: é na kuñnima ntó ta'an nto, xe un xé un ntō. Vata tsī ó kakuñnimá ko nto ne, kuan tsí koo na kuñnima ntó ta'an nto dǫ, ³⁵ vata koo tē íni ña'a san tsi ntákuñnima ntó ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikñn ntó ko —ka'an ña.

Dá kakā'an Jéssu tsí ka'án Pedru e ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Kaka'an Símuun Pedru ni ña:

—¿Mí'i ntu kī'ín nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúví ne, nakuntíkín ko —ka'an ña.

³⁷ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ¿nté kui ña kúvi ntu kuntikín u nto vevii? ¡Kuān te kué'e ú ntuvi iñá ko kuenta iña nto! —ka'an ña.

³⁸ Nantíko kōo xtúku Jéssu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá nuu é ntaā ntí'xe ntu i é kuē'en ntuvi iña o kuénta iñá ko? Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō tsí di'na dá kāna lí'xī sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inín ko xoo ñá'a u —ka'an ña—.

**Jesú ne, ðivi ñā é kúvi ña itsi
é kī'ín o nta'a Xuva kō**

14 ¹ Ñá ku dē kuení nto. Kuntée inī ntó Xuva kō né, kuntée inī ntó ko ði. ² Má vi'i Uvā kó ne, dōó io mí kúntoo ō. Tē ðí ña kuān ó ne, ñá ni kāl'án u ni ntō. Kī'ín ú, kixtúvi tu'vé u mí kúntōo nto. ³ Te kuē'én u é xtūví tu'vé u mí kúntōo nto ne, ki'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kúntoo ðaðií nto nī ko mí kutuví u. ⁴ Ini ntó itsi san é xēe nte mí kī'ín u —ka'an Jéssu.

⁵ Kaka'an Túmaá san ni ñā:

—Mastru, ñá iní nti mí'i kī'ín nto. ¿Ntē ntú koo naní'i nti itsi i san? —ka'an ña.

⁶ Ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Xu'u e kúvi u ítsi nto; kaka'án u é nuu é ntaā i né, tā'xi ú ntuvi iña nto. Xoxó kúvi xee i ntá'a Uvā kó tē ña te kuénta iñá ko. ⁷ Tē ðí ini ntí'xe nto kó ne, ini ntó Uvā kó ði. Nte veví ne, é iní ntó xoo ñá'a ña, tsi é dukuan iní nto ña ði —ka'an Jéssu.

⁸ Kaka'an Félipé san ni ñā:

—Nañē'e ntó nti Uva ntō ni. Kuan tsí kaa é ntio nti —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Ntē ō ntu, Felipe? Ñá te dā vévii ntoo ðaðií ú ni ntō né, ¿ntē vata kinín ko? Xoo e iní i kó ne, é iní ñá Uvā kó ði. ¿Ntē

kuān ó kaikan ntun é nañē'é u o Uvā ko? ¹⁰ ¿Vá ñā ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsī kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsī kúvi Uvā kó nī kó ñi? Tsi tú'ūn san é kāka'án u ni ntō ne, ñā te ñāki tsi míi ko katavá u, tsí Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava ñā kó ne, mii ñā kade ña nuu i e dóo va'á san. ¹¹ Na kuīnti'xe nto ko é kāka'án u tsi úun tsī kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ña nī kó ñi. Tē ña ntákuinti'xe nto é kāka'án u ne, kuān te nuu i é kadé u san na kuīnti'xe nto. ¹² Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é kuinti'xe ña kó ne, vií ña nuu i é kadé u ñi. Ō ñi ka ka'nu ká nuu i vií ña, tsí ntaa u mí tuvi Úvā ko. ¹³ Da nēé ka nuu i é kākan ntó nta'a kó ne, vii ú vata koo é xī'í nuu ka'nu Uvā kó kuenta iñá ko, xu'u é l'xā ña. ¹⁴ Da nēé ka ntí'i nūu i é kākan ntó nta'a kó ne, ta'xí u nto.

Kaka'an Jesúsú tsí taxnūu ña Espíritū Sántū san

¹⁵ Tē ntákuinima ntí'xe ntō kó ne, kada ntaa nto tú'ūn é xtūví u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Uvā kó, na taxnūu ña uun ña'a, ña é xntii ntō né, kunuu mé'ñu kunuu dava ña nto ntii ñānu ntūvi. ¹⁷ Espíritū sāl'á ne, ñā ñā é tā'xi ña é kūtuni nto nee iñā é nuu é ntaā i. Ña kúvi kuinti'xe ña ñuxiví sa ña, tsí ña kuvi kiní ña ña, ntē ñā ñi ñā xoo ñá'a ña. Ntá tsi ñā ñi ntō ne, ñi ntó ña, tsí nuu ña nima ntó ne, nuu mé'ñu ña ntō.

¹⁸ Ñá te tsoo mii kuē'én u nto, tsí ki'xi xtuku ú mí ntoo nto. ¹⁹ Ña ná'ā ká kukuí ñā ña kiní ka ña ñuxiví san ko. Ntá tsi ñā ñi ntō ne, kiní nto ko. Tsí ñi'í nto ntúvi iñā nto vatā ó iō ntuvi iñá ko ñi. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, kutuni nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi kúvi nto nī kó ne, kuan ñā ñi ú ni ntō ñi. ²¹ Xoo é kaeni tutun i tú'ūn é xtūví u ne, kade ntaa ña ne, ñā ñā é kákuinima ntí'xe ña ko. Xoo é kákuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ña ñi. Xu'ú ne, kuinimá ko ñā ñi ne, ntii ñā ñi u é kīni ñā ko —ka'an Jesúsú.

²² Jūdā, ña uun san, ña é ña te Iscarioté ne, kaka'an ñā ni Jesúsú:

—Mastru, ¿nté kui ntii ñā ñi nuú ntí ne, ntá tsi nuu ñā ñā ñuxiví san ne, ña ntii ñā ñi nto? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesúsú, kaka'an ñā ni ñā:

—Xoo é kákuinima í ko ne, kade ntaa ña tú'ūn e xtūví u. Kuinima Úvā kó ña ne, kixkuntoo ñā ñi ni ña, ntuví u ni Uvā ko. ²⁴ Xoo é ña kákuinima í ko ne, ñā káde ntaa ña tú'ūn

é kākā'án u. Tsi tú'ūn é kākā'án u ni ntō ne, ñá te dīki mií ko é kākā'án u, tsí ðivi tū'ún Uvā ko, ña é táxnūu ko.

²⁵ 'Núu i sā'a kaka'án u ni ntō vi'i a tuvi dukuán ka ú ni ntō. ²⁶ Ntá tsi Espiritū Sántū san, ña é xntii ntō, ña é táxnūu Uvā kó kuenta iñá ko ne, ðivi ña nañē'e ñá nto é un ntí'i nuū i. Ta'xi ña é naka'an nto un ntí'ī é kākā'án u ni ntō nte dí'na.

²⁷ 'Te kuē'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatā ó tuví u, ñá te vatā ó kata'xi ña ñuxiví sa. Ñá ku dē kuení nto; ntē ña ku u'ví nto. ²⁸ Tsí kaka'án u ni ntō é kī'ín u, ntá tsi ki'xi xtuku u é kutuví u ni ntō. Te nūu é ntaā i é ntákuinima ntó ko ne, kūntoo dínī nto, tsí kaka'án u tsi kī'ín ú nta'a Uvā ko. Tsí díí ka ka'nu Uvā ko é xu'u. ²⁹ Sá'a kākā'an ntáa ú ni ntō dí'na dá kūvi vata koo é, tē kúntāá ne, kuinti'xe nto kídaā.

³⁰ 'Ñá kuē'é ka ka'án u ni nto vē, tsi vé'xī é kadē kú've ñuxiví sa. Ñá tē neé kuvi víi nī ko, ³¹ ntá tsi víi u vata ō ka'an Úvā kó, vata koo é kūtuni ñá ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Uvā ko. Nakuntāñī ntó ve, dá kī'ín o —ka'an Jéssu.

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

15 ¹ Kaka'an xtúku Jessu: —Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Uvā kó ne, ðivi ñá é kuēnta káde ña. ² Te ūun ntidin i ña kakíi tinti'o í ne, ka'nté ña. Ntá tsi te kakíi tinti'o í ne, ka'nté ntodo ñá nuu i vata koo é kuē'e kítí i kii tī. ³ Nto'ó ne, é ntūntoo nto

kuenta iña tú'un é kaka'an u ni ntō. ⁴ Kuve ta'an nto kó vatā ó ntee tá'an ú nto. Tsí te da mii tsi ntīdin i sán, tē ña ntee tá'an xo'o i sán ne, ña kúvi kīi kitī i. Kuan ntō'ó dī, nté uun nto ña te neé kuvi vií nto tē ña ntee tá'an nto ko.

⁵ 'Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; ðivi ntō né, ntīdin ī kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ña ðí ne, dōó kue'e é vā'á vií ña. Tē ña te ntee tá'an nto kó ne, ñá tē neé kuvi vií nto. ⁶ Xoó ña'a é ña ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ña ña kí'i kán vata kaa ntīdin i e kádun e ntánakuido ña'a san e ntátsu'un ña nchú'un kán é kōko.

⁷ Te kunteē tá'an nto kó, te kunuu inī nto tú'un kó ne, kákan nto da nēé ka é ntio nto ne, ní'i ntō. ⁸ Dōo xi'í nuu ka'nu Xuva ko tē dōo kuē'e núu i é vā'a vií nto. Kuan kōo ntuvi ntí'xe nto ña ntīni'ī ko. ⁹ Vatā ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuān ó kakuinimá ko ntó dī. Ñá ku xtuvī mii nto é kaka nto itsí ko, tsi dōo kakuinimá ko nto. ¹⁰ Te kāda ntaa nto tú'un é xtūví u ne, ña xtuvī mií u é kakuinimá ko nto, vatā o dé ntaa u é kaka'an Úvā kó ne, ñá kaxtuvī mii ña é kakuinima ñá ko dī.

¹¹ 'Kaka'an u ni nto sá'á vata koo é na kūntoo dīnī ntó nī kó vatā ó tuvi dīnī u dī. Kidáā ne, kunuu dīni kue'én nima nto. ¹² Sá'ā e tú'un ko é xtūví u: Na kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinimá ko nto. ¹³ Te nūu é ntaā i é kakuinima kué'en ko ña e dōo vā'a tiin ni'ī ō ne, un tsi nte ntúvi iña ko kué'e o kuēnta iña ña. ¹⁴ Nto'ó ne, ña e dōo vā'a tiin ni'ī ú nto te vií nto é kaka'an u ni ntō. ¹⁵ Vi'í a vé ne, ñá ká'an ka u te ña ntáde tsiñu iñá ko nto, tsí ña ntáde tsiñu sán ne, ñá inī ña neé kade tó'o ñá. Ntá tsi ña e dōo vā'a tiin ni'ī ú kaka'an u nto, tsí kaka'an ntí'í ú ni ntō nee iñá kaka'an Úvā kó nī ko. ¹⁶ Ña te ðívi ntō nakaxnúu ntō ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, teé tsiñú u nto é kī'in nto, kinakáxa nto é vā'á san vata koo é na xntiī. Kidáā né, da nēé ka nuu i é kákan ntó nta'a Uvā kó kuenta iñá ko ne, ní'i ntō. ¹⁷ Sá'a tsí é xtūví u é vií nto: é na kuinima ntó ta'an nto.

Ña ñuxiví san ntaínchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

¹⁸ Tē ntaínchu'vi ñá ñuxiví san ntó ne, na kūtuni nto tsí di'na u ínchu'vi ñá ko. ¹⁹ Tē ðí kudadiñi nto nī ña ñuxiví san ne, dōo ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntáduku ntée ká nto, tsí nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntaínchu'vi ñá nto. ²⁰ Nanū'u ntó iní nto tú'un é kaka'an u ni ntō: Tsi nté uun ña

kade tsiñu ne, ñá tē díí ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñā. Vata ō dé xení ña nī kó ne, kuan kōo kada xení ña ni ntō dī. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ūn kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó dī.

²¹ Un ntì'i sǎ'á nantō'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá ñni ña ña táxnūu ko.

²² Tē dí ña ni kí'xi u é kixka'án u ni ñā ne, ña túvi kuētsí ña. Ntá tsi vevíí ne, ña túvī ká doka'an núu ini kuenta iña kuétsi ñā. ²³ Xoo é kainchu'ví ko ne, kainchu'vi ña Úvā kó dī.

²⁴ Ña túvi kuētsí ña tē dí ña ni ñni ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuví víí ña. Ntá tsi kuān te ñni ñá ko ne, ntē dúkuan ña ntío kue'en ñá ko, nté Uvā kó dī. ²⁵ Ntá tsi kuan ō kúvi vata koo é ntūntaa mí ūve na'a lei iña ña é kāka'an: “Inchu'vi ñá ko é ntē ña tuví nee nuu i”, ka'an.

²⁶ Ntá tsi tē xee Espiritū é nuu é ntaā í san, ña vé'xi nta'a Uvā ko é xntii ña ntō né, ñni ña ntāda ntaa ña kuenta iñá ko. ²⁷ ñni nto ntāda ntaa nto kuenta iñá ko dī, tsí nto'ó ne, intóo dadíi ō un tsi nte dá ñni ntu'u.

16 ¹ Núu i sǎ'á kaka'án u ni ntō vata koo é ña natívi ñni nto e ntántikín ntó ko te kúvi. ² Tsí nakunu ña nto má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xée ntūvi te xoó ka'ní i nto ne, tsiñu Xuva kō kade ña, kuiní ña. ³ Sá'a vii ñá ni ntō tsí vata kiní ña Uvā kó, nté xū'ú dī. ⁴ Ntá tsi kaka'án u sá'a ni ntō vata koo tē xee ntúvi tsikán ne, nanu'u ntó ñni nto tsí ñni é kāka'án u ni ntō.

Núu i é kade Espiritū Sántū

Ñá ni ká'án u ni nto sǎ'á nte dá ñni ntu'u, tsí da xé tuví dadíi ká u ni ntō. ⁵ Ntá tsi vevíí ne, kí'ín ú ve, kínakutúvi dadíi ú ñni táxnūu ko. Nté uun nto ña kátsixe'e ntō ko mí kí'ín u. ⁶ Da uun kakuvi, dōó ntoo nta'xa nto é kuan ō ka'án u ni nto sǎ'a. ⁷ Ntá tsi kaka'an ntáa ú ni ntō tsí díí ka vǎ'ā ō iña nto é kí'ín u. Tsí tē dí ña kí'ín ú ne, ña kúvi kí'xi ña é xntii ntō. Ntá tsi te kuē'én u ne, taxnūu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntō. ⁸ Te vē'xí ña ne, ña'ne'e ñá ña ñuxiví san nee iña é kuētsí ña, nee iña é vǎ'á koo víí ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iña ña dī: ⁹ kuenta iña kuétsi i é ña ni kuintí'xe ña ko; ¹⁰ kuenta iña i é vii ña é vǎ'a, tsi kí'ín u mí tuví Uvā kó ne, ñá kīnī ka ntó ko; ¹¹ kuenta iña i é kadā kú've Xuva ko iña ñá vatā ō dé ña ni ña odo nūú iña ñá ñuxiví sa.

¹² 'Dōō títín ka nuu i é ncho ka'án u ni ntō, ntá tsi ña kutíi nto é tēku ntí'i nto vevii. ¹³ Ntá tsi te vē'xi Espíritū é nuu é ntaā í san ne, nañē'e ñá nto é un ntí'ī nee iña é nuu é ntāa ntí'xe i. Tsi ñá te dīkī tsi mii ña ká'an ña, tsí nee iña é tekū ñá ne, dīvī é ka'an ñá ni nto ne, nañē'e ña nto nté koo kuvi rkontūvi. ¹⁴ Dīvi ñā né, kada ka'nu ña ko, tsí ni'i ña nee iña e iñá ko ne dá ta'xī ña é kūtuni nto. ¹⁵ Un ntí'ī é ió iña Uvá ko ne, kaduku ntée ú dī. Dukuān é kāka'án u tsí nañē'e ñá nto nee iña iñá ko é nī'i ña.

¹⁶ 'Ña ná'ā ká kiní nto ko, ntá tsi ña na'á ka xtúku ne, nakiní xtuku nto ko —ka'an Jésuu.

Nadama donta'xá san dodíni

¹⁷ Kidáā ne, iō ñá ntini'i Jēsuú ne, tsixe'e tā'an ña xe un xé un ñā:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é kāka'an ñá ni kō tsí ña na'á ka kiní o ñā ne, ña ná'ā ká xtuku ne, nakiní xtuku o ñā, tsí kī'in ñá nta'a Uva ñā? ¹⁸ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é kāka'an ña é ña na'á ka? Nā kāñe'e dīkī kó ne nuu i é kuān ó kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁹ Kūtuni Jésuu tsí ncho tsixe'e ña ña kuenta iña i sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntō nee iñá ncho ka'án u dā ka'án u tsí ña na'á ka kiní nto ko, ña ná'ā ka dá nakiní xtuku nto ko? ²⁰ Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsi kuéku nto ne, kunta'xa iní nto dī, niñ dukuan ña ñuxiví san ne, kuntoo dínī ña. Ntá tsi kuān te kunta'xa iní nto vevii ne, rkontūví ne, nadama donta'xá san dodíni. ²¹ Vata kaa ñadī'i, ña é dā vé kaku i'xá i ne, kanti'i iní ña tsí e xee úra i. Ntá tsi tē kúvī káku i'xá ña ne, kunánī ñá e kaexnúu kúñu ña, tsi dóo diní ña kuenta iña i e káku i'xá ña é dā vé xee ñuxiví sa. ²² Dīvi ntō dī ne, ntánti'i iní nto vevii. Ntá tsi nakiní xtuku ú nto ne, naku'un dínī nima ntó kídaā, uun dodíni e nté uun xoxo kuvi ka'nté nuu i.

²³ 'Ntuvi tsikán ne, ñá tē neé tsixe'e ká nto ko. Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí da neé ka ntí'i nuu i é kākan ntó nta'a Uvā kó ne, ta'xi ña te kākan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, váta kākan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntō ne, ní'i ntō, vata koo é kūntoo dínī kue'en nto.

Jesúu ne, kūvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ 'Kantada dadii ú nuu i sá'a, kaka'án u ni ntō. Ntá tsi vé'xī ntuvi é ña te kuan koo ka'án ka u, tsí ka'an ntáa ú ni nto iña Uvá ko. ²⁶ Ntuvi tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'án u ni ntō te kākán u nta'a Uvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Úvā kó ne, mii ñā dóo kakuinima ñá nto, tsí da xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinti'xe nto é vé'xī ú nta'a Xuva kō. ²⁸ Tsí nta'a Uvā ko kii ú, vé'xī ú ñuxiví sa. Vevíi ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntāa xtuku u mí tuví Uvā ko —ka'an Jesús.

²⁹ Ntáka'an ñá ntini'i ña ni ñā:

—Vevíi ne, kaka'an ntáa nto, é ña te kántada dadii ká nto. ³⁰ É iní nti ve tsi íni nto un ntií ntíi núu i. Ntē ña ntio é xoxo tsixé'e i ntō. Dukuān e ntákuinti'xe nti tsi vé'xi nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

³¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto ve? ³² Ntá tsi e xée ūra í ne, vevíi du'va tsi nakuite xáa nto. Da díta da díta xnto itsi nto, xtuví mii ntó ko. Ntá tsi ña te da mii tsí u tuví u, tsí tuví ni'i Úvā kó ko. ³³ Kaka'án u ni nto un nti'i sá'á vata koo é kũntoo vá'a nto, xoo é kantikín í ko. Ñuxiví a ne, dōo nto'o nto. Ntá tsi ka'xi víi nto nima ntó, tsi e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ña.

Kaka'an ntâ'ví Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ñā

17 ¹ Dā kúvi ka'an Jesús núu i sá'a ne, ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kán, dá kakā'an ña:

—Ūva, e xée ūra í ve. Nāxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'u é I'xā ntó ve, vata koo é nāxi'í nuu ka'nu ú nto dī. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo nūú u iña un nti'i kue'en dú'va ña'a san vata koo é kuē'é u tuví va'á iña ña ntii dañu ntúvi, un ntií ntíi ña'a, ña e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'ā é ntuvi vā'á iña ña: te iní ñá nto, ña ntō é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ 'Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'í u tsiñu e teé tsiñu nto ko é víi u. ⁵ Vevíi ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Ūvá, vata tsí o náxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ Ñā é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntō kó ña ne, é nañē'é u ña xoo é ña ntō. Tsí ña ntō ña ne,

nátsu'un nta'a ntō kó ña ne, ðivi ñā kuĩnti'xe ña tú'un ntō.

⁷ Ini ñá ve tsí da nēé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi.

⁸ Tsi é nañé'e ú ña tú'ün e tá'xi nto ko. Tēkú ña ne, kutuni ña é nuu é ntaā i tsí nta'a nto vé'xi u. Kuĩnti'xe ña tsí ðivi ntō táxnūu nto ko.

⁹ 'Mii ña é kaikán u kuenta iña ña. Ñá te kuēnta iña ñá ñuxiví san, tsí kuenta iña ña e tá'xi nto ko, tsí ðivi iña nto ña.

¹⁰ Un nti'ĩ nee iñá iō iñá ko ne, iña ntō ði; nee iña é iña ntó ne, iñā kó ði. ðivi ñā ne, náxi'í nuu ka'nu ña ko.

¹¹ 'Xu'ú ne, ñá kutūví ka ú ñuxiví sa, ntá tsi ðivi ñā né, kuntōo ká ña ñuxiví sa. Tsí xu'ú ne, kñakutūví ú ni ntō.

Ūvá, ðivi ntō é vā'á kue'en nto ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuvi ña vatā ó uun tsi kúvī ú ni ntō ði. ¹² Dā itúvi dadñi ú ni ñā i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ña kuenta iña ntó, un nti'ĩ nti'ĩ ña e tá'xi nto kó ne, ĩde ú ña kuenta. Nté uun ña'a ña ña ni kunáa ña (da mii tsi ñā e dúkuan kúnaá san), vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un ntō.

¹³ 'Vi'í a vé ne, ntiko kōó u mí tuví nto dan. Núu i sāl'á kaka'án u da tuví ka u ñuxiví sa vata koo é na nāku'un ðñi nima ñá vatā ó nuu ðñi nimá ko ði. ¹⁴ É nakué'e ú ña tú'un ntō. Ntá tsi ña ñuxiví sa ne, ntaínchu'vi ñá ña, tsí ña te ntáðuku ntée ká ña ñuxiví sa vata kaa u é ntē ña te ña ñuxiví sa ú ði.

¹⁵ Ñá te kaikán u nta'a nto te natavā ntó ña ñuxiví sa, tsi é na kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña nuu i é kñi kaa san. ¹⁶ Ñá te ntáðuku ntée ña ñuxiví sa, vata kaa ú xu'ú ði. ¹⁷ Kué'e ntō é vii ñá da mii kuē'en tsi é vā'a é ntio nto, tsí ini ña tú'un ntō é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ō táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo taxnūu ú ña mé'ñū ña ñuxiví sa ði. ¹⁹ Kuenta iña ñá ne, ntada ú ntuvi iñá ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntāda ña ntuvi iña ña kuēnta ntá'a nto ði é na vii ñá nee iña é nuu é ntaā i.

²⁰ Ñá te da mii tsi kuēnta iña ña sá'a é kākā'an ntā'ví u, tsí kuenta iña ña é kuĩnti'xe i ko rkontūvi kuenta iña tú'un ñā.

²¹ Kaikan u é uun tsi na kūvi ña, un ntí'ĩ ñā, vata tsi kaa o xo'ō ðí, Ūva, é uun tsi kúvī ú ni ntō ne, uun tsi kúvī nto nī kó ði. Te uun tsi na kuvi ña ni kō ði vata koo é na kuĩnti'xe ña ñuxiví sa tsí ðivi nti'xe ntō táxnūu nto ko. ²² Naxi'í nuu ka'nu ú ña vatā ó naxi'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kūvi ña vata kaa ú ni ntō. ²³ Tsi úun tsi kúvī ú ni ñā ne, uun tsi kúvī nto nī kó ði, vata koo é uun tsi kuvi nti'xe ña. Kidāā ne,

kutuni ñá ñuxiví sa tsí ðivi ntō táxnuu nto kó ne, dōó kakuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko ði.

²⁴ 'Ō Úva, ðivi ntō tsú'un nta'a nto ñā kó ne, ntio ko é kuintoo dadii ña nī ko mí kutūví u, vata koo é na kinī ñá ko é kāxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsí kakuinima ntó ko un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ō Úva, ðivi ntō e dōo va'á nto. Ña ñuxiví sa ne, ñá ini ñā nto. Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne, ña sāl'á ini ñá tsí ðivi ntō táxnūu nto ko. ²⁶ É kākā'an ntaa ú ni ñā xoo ñá'a nti'xe nto ne, kuan kōo vií ka ú ði vata koo é na kuñinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko ne, vata koo é mií ú kutūví u ni ñā —ka'an Jesús.

Dā tñin ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 ¹ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ūun xo ðiñi xi'nti ntúte Cedruun. Ikān kukí'vi ña má utun tatá kan ni ña ntini'i ñā. ² Júdá, ña diko Jesúsú ne, ini va'á ña ikān, tsi dōo ki'in ito kānakuntōo dadii Jesuu ni ña ntini'i ña ikān. ³ Dukuān né, ntēka Júdá sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña e táxnūu tó'ō dutú nī ña fariseú san. Xée ña ikān, odo ña ñū'ú, ni chū'un, ni káa é kā'ní nuu ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi é ini Jesúsú un ntí'í nūu i neé kuvi ña ne, kī ña, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Ðiví ú xu'u —ka'an ña.

Júdā, ña é diko ñá san ne, ntisí dadii ña ni ñā'a san.

⁶ Dā ka'an Jesúsú tsí ðivi ñā ne, un ntí'í ntí'í ña'a san nákaka ata ñā; ntāva ña kue'en ñá ñu'u kān. ⁷ Kidáa ne, tsixe'e xtúku Jesuu ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

Ntáka'an xtúku ña:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dā nantíko koó xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—É kākā'an xtúku ú ni ntō tsí ðiví ú xu'u. Te xū'ú ntánantuku ntō kó ne, na kī'in ká ña nguií san —ka'an ña.

⁹ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kūntaa tú'ūn é kā'an ña: “Ūvá, ña e tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”,

ka'an ña. ¹⁰ Kidáā ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ñā né, dā é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san; náki'i tū'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu nání ña. ¹¹ Jesuú ne, kaka'an ñá nī Pedru kídaā:

—Nāxnuu vá'an káa o. ¿Vá ñā ntu te nto'ó ko dontñi é ta'xi Uvā kó ko é ntō'o ko? —ka'an ña.

Dá ntitsí me'ñu Jesús nuu Ánaa

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Sntadún san, nī tó'o ña, nī ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tñin ña Jesuu, da kí'ni kutu ñá ña. ¹³ Di'na intéka ña ña mí tuví Anaa, ñuntíi dútu ñá odo nūú kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Dīvi Caífaá ne, é kākā'an ñá tsi díí ka vá'ā ó te ūun tsi ña'a kuví ña kuenta iña un ntíi ntíí ña ñuu í san.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ña ntini'i ñā, ña uun ká san, ni Sīmuun Pedrú ne, ntīkin ñá Jesuu. Ini dútu ñá odo nūú san ña ntini'i ñā, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúkī'ví ña ni Jēsuu iní vi'i dutu ñá odo nūú san. ¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, da nuū ntitsí ña atá xi'í kan. Kidáā ne, kué'en ña ntini'i ñā, ñá ini dútu ñá odo nūú san, kaka'an ñá ni tā'nu nteé nta'a i xi'í san te kūvi kuíta ntí'xin Pedru iní vi'i kán dī. ¹⁷ Ta'nu nteé nta'a i xi'í san ne, tsixe'ē tún Pedru:

—¿Vá ña ntu te dīvi ntō é kantīkin ntó ña tsikan?

—ka'án tun.

—Ña'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo vi'xín ne, ña ntáde tsiñu nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūún ña ñu'ú ne, dā ntátuní ña. Ikān ntitsí dadīi Pedrú san ni ñā, katuní ña dī.

Dā íto ntee dutu ñá odo nūú san Jesuu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kidáā né, tsixe'e dútu ñá odo nūú san Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ñā ne, kuenta iña nchú'ūn é kanakuā'a ña ña'a san.

²⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xu'ú ne, kaka'an ntaá u mé'ñū ña'a san un ntí'i kue'en dú'va ña. Nguentúvi tsi nakuā'á u ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ini ukún ka'nu sán dī. Nté uun nuu i ña ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui miī ú katsixe'e ntu ntō ko? Tsixe'e

nto ñā'a san, ña téku i nté o kaka'án u. Divi ña ñi ña nee iña é kākā'án u —ka'an Jesús.

²² Dá kakā'an ña sá'a ne, uun ña'a ña ntáde kuenta xúkūn sán, ña ntísí etsin ne, xē'e nuu ña vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuan ntū ó kanantiko kōón kaka'an ni dútu ñá odo nūú san? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ña vá'a o kaka'án u ne, ká'an nto nee iña é ña vá'ā ó san ni. Ntá tsi te vā'á o kaka'án u ne, ¿nté kui xé'e nuu ntun vinuú ko kuan? —ka'an ña.

²⁴ Kī'ni kutu ña ña kídaā né, dā táxnūu Anaá san ña mí tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

Dá kakā'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da ñī ntísí Pedru, katúni ña nchú'un kān ne, kaka'an ñá'a san ni ñā:

—¿Vá ña ntu te ñivīn é ntīni'in ña tsíkán ñi? —ka'an ña.

Ntá tsi ñi ñā ne, kaka'an ña:

—Ña'á ni san, ñá te xū'u —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, uun ña'a ña ntáde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san, ñavi'i ña e é'nte Pedru ló'xo í ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te ñivīn é ini ú o ni ñā má utun tatá kān? —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an xtúku ña tsi ñá ini ñá ña ne, ura dú'va tsi i kána lí'xī san.

Dá ntísí mē'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kidáā né, ntāka ña nú vi'i Caífaá ne, dā kueni'i ña Jesús iní vi'i mē'ñú ña ñuú Roma. Dā ve vé'xi katúvi. Ña Israeé san ne, ña dí ni kī'ví ña iní vi'i me'ñú san vata koo é ña naxe'é ña nta'a ña. Tsí te kuan kōo ne, ña kúvi ká'xí ña viko san.

²⁹ Dukuān né, ntī Pílatu nu kí'i kān, kaka'an ña:

—¿Neē ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ña sā'a? —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōó ñá, ntāka'an ñá ni ñā:

—Tē dí ña kini kaa ña ne, ña ntádā ntí ña kuenta ntá'a nto —ka'an ña.

³¹ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni ña:

—Kue'ēn ni'i nto ñá ni. Kada kú'vē ntó iña ñá kuenta iñá lei mii ntō —ka'an ña.

Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Dōo xii kaá te ntī'i kué'e ntī doxi'i dā xóo ká ña'a —ka'an ña.

³² Dukuan ō kúvi vatā ó kaka'an Jéssuu nté koo kúvi tē xi'i ña. ³³ Kidáā ne, kúntī'ví xtuku Pilatu iní vi'i mē'ñū san, dā kána ña Jessuu, kátsixe'e ña ñā:

—¿Vá ñiñin ntūn é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuēnta iña mii ntú nto é kuān ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ña'a san kaka'an ñá ni ntō? —ka'an ña.

³⁵ Nantíko kōó Pilatu, kaká'an ña:

—¿Vá ña Israeé ntú u? Ña ñuú mii o nī tó'ō dutú san ne, ñiñi ñā ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Neé ntu den? —ka'an Pílatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ña:

—Ñá te ñūxivi sa kade ú rei. Tē dí ñūxivi sa kade kú'vé u ne, nté du'xen víi ña ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntada í ko kuenta ntá'a ña Israeé san; ntá tsi ña te i'a káde kú'vé u —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Pílatu ni ña kídaā:

—¿Vá dukuan ntū é rei ntí'xen? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mii nto káka'an nto é reí u. E ñiñi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xí ú ñūxivi sa vata koo é ká'án u nee iña é nuu é ntaā i. Xoo é ntio i é nuu é ntaā í ne, katekú ña é káka'án u —ka'an ña.

³⁸ Tsixe'e Pílatu ña kídaā:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ña.

Dā ntúvi Jessuu kuénta é kuví ña

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Dā kúvi tsixe'e ña sá'á ne, kii xtuku ña, kaka'an ñá nī ña Israeé san:

—Nté uun kuétsi ña sá'á ña kánani'í ko. ³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatā xkoó ini nto é nantií ú uun ña'a ña nuu kutū mé'ñū viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantií ú Rei iña ñá Israeé? —ka'an Pílatu.

40 Un ntií ntií tsí ña'a san káchu'u ña, ntáka'an ña:
—¡Ñá te ña tsíkan nantii ntó ña, tsí Barabaá san! —ka'an ña.
Barabaá san ne, ña kae'ní ña'a.

19 ¹ Kidáā né, kī'i Pilatú san Jesuú ne, da táxnū ña é
natīnuu ña ña xo'o ume. ² Sntadún san ne, de vá'a ña
le'e e kúvi ntuku íñu, da xntéku ña ñiki Jésuú ne, da xnúu ña

ña doo tīnta. ³ Xée ētsin ña mí ntītsí ña ne, da ntáka'an ñá ni ñā:
—¡Ntiusi ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ñá, dā kátu nuu ña
vinuu ña.

⁴ Kīi xtuku Pilatú san ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:
—Un kaa ña sā'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na
kūtuni nto tsí ña ni naní'i ko nté uun kuétsi ñā —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, ntīi Jesuu é ntēku le'e íñu san ñiki ñá ne,
nuu ña doo tīntá san. Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:
—¡Un kaa ñatīi sa'a! —ka'an ña.

⁶ Dá ini tó'ō dutú san nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne,
un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Na nākuntée ña ntiká krusi! ¡Na nākuntée ña ntiká
krusi! —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—Kuē'en ni'i mii nto ñá ni, dá naxnteē ntó ña ntiká krusi kan. Tsí xu'ú ka'án u ne, ña túvī nee kuetsí ña —ka'an ña.

⁷ Dā nantíko kōó ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Lei iñá ntī ne, kaka'an tsí da mii é kuvī ña, tsí dotō tsí kaka'an ña é Ī'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁸ Dā téku Pilatú san sá'a ne, díí ka ū'vi xtúku ña.

⁹ Kúntī'ví xtuku ña iní vi'i me'ñú san ne, dá kakā'an ñá ni Jēsuu:

—¿Mí'i ntu ñūu vé'xin? —ka'an ña.

Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni kā'an kue'en ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? ¿Vá ña ntu ínín tsí kuvi vií u naxntēe ú o ntiká krusí, o kuvi nakāka xaa ú o? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ntē ña kuvi kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, díí ka iō kuetsí ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹² Nté ūra tsikán ne, ntukū nuu iní Pílatú san nté koo nantīi ña ña. Ntá tsi ña Israeé san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¿Te nantīi nto ña sá'a ne, ñá te vā'á tiin nto nī Cesa! tsí te xōo ñá'a é kākā'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntēe ña Cesá san —ka'an ña.

¹³ Dā téku Pilatu sá'a ne, nantīi ña Jēsuu. Kidáā ne, nákutūví ña nú mesa ví'i me'ñú san mí nani Gābata, é kāni tú'un Nú Xūú san é tū'un hébreu. ¹⁴ Dā ká'ñu ntuvi sispree víkó san ne, kaka'an Pílatú san nī ña Israeé san:

—¿Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¿Kuē'en ni'i ntó ña! ¿Kuē'en ni'i ntó ña! ¿Dá naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ñá'a san.

Kaka'an xtúku Pilatú san ni ñā'a san:

—¿Vá naxntēe ntú u rei nto ntíkā krusi kan? —ka'an ña.

Nántiko kōo tó'ō dutú san, ntáka'an ña:

—Xoxó ka xtúku é reí ntī, tsí da mii tsī Cesá san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā né, ntáda kuenta Pílatú san Jēsuu é na naxnteē ñá ña ntiká krusi kan. Tīñ ña ña né, dā kue'en ni'i ña ña.

Dā nakuntée Jesuu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Ntīi Jesuu, ntéku dokó ña krusi ña, kue'en ña mí nani Gōlgota é kāni tú'un Xkidiki Ntíxi kān é tū'un hébreu. 18 Ikān náxnteē ñá ña ntiká krusí san ni ūvi ña'á ka ñatīi. Uun ña nteé ña diñi kua'a ña ne, uun ña nteé ña diñi datsín ña. Jēsuú ne, nuu mé'ñu ña. 19 Pilatú san ne, táxnūu ña kuvá'a ta'vi rkunū é kuntēé dikí krusí san é kāka'an: “Jesuu, ñá ñuú Nazaree, Rei iña ñá Israee”, ka'an. 20 Dōó titín ña Israee san nakuá'a ña tú'ūn sa'á, tsí mi náxnteē ñá Jesuu ntiká krusí ne, ētsin ñuú ka'nu. Úni tū'ún san uve na'a: tú'un hébreu, latiín, ni tū'ún griegú dī. 21 Tō'ó dutu iña ñá Israee san ne, ntáka'an ñá ni Pilatú san:

—Ñá ku xnteē nto: “Rei iña ñá Israee”. Díi ka vá'ā ó te xnteē nto: “Ñá é kāka'an é Rei iña ñá Israee” —ka'an ña.

22 Ntá tsi Pilatú san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Ē xntée na'a ú ne, é kuan tsī koo —ka'an ña.

23 Dā kúvī náxntēé sntadún san Jesuu ntiká krusí san ne, kī'i ña doo ñá ne, dā kátsin dava ña kīmi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vī ni'i ñá xe un xé un ñā. Dā kī'i ña du'nu kani ñá dī, ntá tsi du'nu ñá ne, kantāa tsi nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña tūvī mí'i xī'i ta'an. 24 Dukuān ne, sntadún san ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ñá nakatsin o sā'a; díi ka vá'ā ó te nadīki ó xoo e ní'i i —ka'an ña.

Kuan ō dé ña vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava ña doó ko. Nadīki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. Kuān o dé sntadún san.

25 Dī'i Jēsuu ni ta'an dī'i ña, María, ñadī'i Cliofa, ni María Madālená ne, ntáñi étsin ña nú krusí san mí ntēé Jesuu. 26 Dā íni Jesuu dī'i ña ni ña ntini'i ñā, ña e dóo kuinima ñá ne, kaka'an ñá ni dī'i ñā:

—Nakunúu nta'a nto ī'xá nto dan —ka'an ña.

27 Dá kakā'an xtúku ña ni ña ntini'i ñā:

—Nakunúun nta'an dī'i ō dan —ka'an ña.

Nté ntūvi tsikán ne, nákunuu nta'a ña ntini'i ñā sán dī'i Jēsuu.

Dā xi'i Jēsuu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Dā kúví sá'a ne, íní Jesuu tsi é kuntaa ntí'i vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, kaka'an ña:

—Kaitsí ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ikān tuví uun kídí ntīdi íā ne, xnuu nto'o ña uun tí'nti dóo ne, dā xntídō ñá dikí ch̄ñ ne, da xní'ni ña xu'u ña.

³⁰ Dā kúví xí'i ña ntīdi íā sán ne, kaka'an ña:

—É kūntaa ntí'i ve —ka'an ña.

Kidāā ne, nāxka'nu nteí ña dikí ñá ne, xí'i ñā.

Dā í'xi nūu uun sntadún san káa má xkintika Jesuu

³¹ Ntuvia sāl'a ne, ntuví é koo tu've iña víko ka'nu san. Ña Israeé ne, ña ni ntío ña é kūve ka kúñu ña ntiká krusi ntuvi dá iō dá'na, tsi dóo ka'nu ntuvi tsikan. Dukuān ne, kaka'an ñá ni Pīlatú san te kuē'é ña itsi é ka'nu ña xkidá'nta ña uve ntiká krusí san vata koo é na kúví kantí'i ña ne, dá kúvi nanuu nteé ña ña ntiká krusi. ³² Kidāā ne, kué'en sntādún san, kuka'nu ña xíkí dá'nta ña ata iko dīñi Jesuú san. ³³ Ntá tsi dā xee étsin ña mí rkāa nteé Jesuú ne, kūtuni ña tsi é xí'i ña. Dukuān ne, ñá ni ē'nu ña xíkí dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, i'xi nūu ña káa ñā má xkintika Jēsuú ne, ura tsí i kíi niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaa ú ni nto sāl'a ne, íní u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntō vata koo é na kuīnti'xe nto di, tsí íní u tsi nuu é ntaā i é kākā'an u. ³⁶ É un ntí'i nūu i sá'a kúvi vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Nté uun xíkí ña ña ni tá'nu”, ka'an.

³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un Xuva kō di: “Kiní ña'a san ña é i'xi nūu ña káa kúñu ñā”, ka'an.

Dā intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun ñā'a, ñá nani Jōsee, ña ñuú Arimatea. Kuinti'xe xu'ū ña Jesuu tsí da xé ū'ví ña ña Israeé san. Divi ña íkan ñá nta'a Pīlatú san te kuē'é ña itsi é naki'i ña kúñu Jēsuu. Pīlatú san ne, xé'e ña itsi é kuān koo vií ña. Kidāā ne, ixnakí'i ña kúñu Jēsuú ne, dā kue'en ni'i ña.

³⁹ Ikan tsí xee Nícodemu, ña é ñe'e é nīñu, ixka'an ñá ni Jēsuu, ódo ñā vata oko u'xi kílū cho'o vídin é kadāka dú'xe

utun ni ū'xen xaví san. ⁴⁰ Ntuvi ña náki'i ña Jesuú ne, dā náxtinuu ñá ña doo kui'xin e xntá'a ña u'xen cho'ó san vatā xkoó ini ñá Israeé san. ⁴¹ Mī náxnteē ñá Jesuu ntíká krusí san ne, ikan ētsin má utun tata. Ikān tuví uun ñaña xēe mí é vāta xoxo kunuu ntú'xi ī. ⁴² Ikan tsí xnuu ntú'xi ña Jesuu, tsí íkan ētsin tuví ñaña san, tsí da xé kuenta iña i é kǎxio tū've víko iña ñá Israeé san.

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 ¹ Ntuvi dá naki'i vité san ne, ntikín nī'ni ká kue'en María Madālena nú ñaña kǎn. Dā íto ña ne, ínī ña tsí e xío tuví xuu é katāvi núu xu'u ñaña san. ² Kaxkainu ña kue'en ña mí ntoo Simuun Pedru ni ña ntiní'i ñā, ña e dóo kuinima Jésuu. Kaka'an ñá ni ñā:

—É nātavá ña Mastru ko nú ñaña ña kǎn né, ntē ñá ini o mí'i kūnaxnúu ña ña —ka'an Maríā san.

³ Kidāā né, kīi Pedru ni ña ntiní'i ñā, ña uun san, kue'en ñá nú ñaña kǎn. ⁴ Ntuvi ñá koo da ntaínu ña kue'en ña, ntá tsi díi ka inú ka ña é ña uun san. Di'na ña xee ña nú ñaña san. ⁵ Náxkǎ'nu nteḥ ña diki ña, íto ni'ni ña ínī ñaña sán ne, ínī ña doó san, ntá tsi ña ni kí'vi ña. ⁶ Kidāā ne, xée Simuun Pedrú san ne, dā kukí'vi ña ínī ñaña sán ne, ikān ínī ña doó san. ⁷ Ta'vi dōo é ítinuu diki Jesuú ne, ñá te tūví dadii ká ni dōo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸ Kidāā ne, kúkí'ví ña uun ña'a sán dī, ña é xee dí'na nú ñaña sán ne, dā ínī ña ne, kuínti'xe ña. ⁹ Ntá tsi vata kí'in diki ña é uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō tsí da miī é ntoto ña tē xi'i ña. ¹⁰ Kidāā né, ntiko kōó ña ntiní'i ñā, kunú'u ña nú vi'i ña kǎn.

Dā ntii díto Jesuu núu María Madālena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ntá tsi Maríā sán ne, ntitsí ña diñi ñaña san, kaéku ña. Kuan tsí ó kaeku ña, náxkǎ'nu nteḥ ña diki ña, íto ni'ni ña ínī ñaña sán ne, ¹² ínī ña uvi ña'a ánjē san é ñu'u ña doo kui'xin. Ntoo ña nú xuu mí intéku kúñu Jēsuu. Uun ña'a ña tuví ña diki ñaña sán ne, uun ña'a ña tuví ña xe'e i kan. ¹³ Tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'í? —ka'an ña.

—Tsí kue'en ni'i ña Mastru kó ne, ntē ñá iní u mí'i xnúu ña ña —ka'an ñá ni ñā.

¹⁴ Dā ve tsi kaka'an ña sá'a ne, xkokōto ñá ne, ikan tsí iní ña Jesuu ntítsí ña, ntá tsi ña ni iní ña te ñi ña Jēsuu.

¹⁵ Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'i? ¿Xoó ña'a ntu kanantukūn? —ka'an ña.

Ña kaito ntodo útun tatá san, kuíni Maríā sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Te ñi ña nto kuē'en ni'i ntó ña ne, ká'an nto nī ko mí'i náxnúu nto ñā vata koo é kī'ín u, kínaki'í u ña —ka'an ña.

¹⁶ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—¿Maríā! —ka'an ña.

Dā xkókoto ña, kaka'an ñá ni ña tū'un hébreú san:

—¿Rabuni! (é kāni tú'un Mastru) —ka'an ña.

¹⁷ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kū dí tññ nta'ān ko, tsí vata ntāā u mí tuví Uvā ko. Ntá tsi kuē'en mí ntántoo ení ko ne, ká'an ni ñā tsí ntaa u mí tuví Uvā ko, é ñi ña Uva ntō ñi, tsí uun tsi Xuva ko ni ntō —ka'an ña.

¹⁸ Kidāā ne, kué'en Māría Madālená san, kuka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—¿É iní u Mastru kó ve! —ka'an ña.

Kidāā ne, ntaa ña ni ña tū'un é kākā'an Jēsuu ni ña.

Dā ntii díto Jesuu mí ntántoo ña ntini'i ñā

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Dā kuáa ñi tsi ntūvi é kuvi uun vité san ne, kantí'u tsí xi'í san mí ntoo ña ntini'i ñā, tsí da xe ntaú'vī ñá ña Israeé san. Ikan tsi kūkí'vi Jesuu, ntítsí ña mé'ñu ña kán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'ā ne, nāñē'e ñá ña nta'a ña ni xkintika ñā. Nā tē nté kaa naku'un díni nima ñá ntini'i ñā da iní ña Jesuu. ²¹ Kidāā ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto. Vata ō táxnúu Uvā kó ko ne, kuan koo taxnūu ú nto ñi —ka'an ña.

22 Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, tǐ'ví nteē ñá ña, kaka'an ña:
 —Naki'i nto Espíritū Sántū san. 23 Da xōó ka ña'a é kāda
 ka'nu iní nto ni ña kuētsí ña ne, é ntǐ'i kuētsi ñā. Ntá tsi da
 xōó ka ña'a é ña kada ka'nú ini nto ni ña kuētsí ña ne, é kuan
 tsī koo kuētsi ñā —ka'an ña.

Dā íni Tumaá e ntóto Jesuu

24 Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kuvi uxuvi ñá'a ña
 ntini'i ñā, ña e ntántēe I'xa Uví ne, xóxo ña da ntií dító Jesuu.

25 Ntá tsi ntáka'an ñá ntini'i ña, ña nguiī san ni ña:

—É iní ntǐ Mastru kó ve —ka'an ña.

Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—ǎVá ntāa ntu? Tē ña kiní u mí dūku tsikí san nta'a ña,
 tē ña naki'ví u rkinta'á ko mí dūkú san ne, o tē ñá naki'ví u
 nta'a ko mí kanúu xkintika ñā dí ne, ña kúvi kuinti'xe ko
 —ka'an ña.

26 Dā kúvi ūna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ñā má
 vi'i kǎn né, ikǎn tuví Tumaá san dǐ. Kanti'u tsí xi'i ntóo ña,
 ntá tsi xee xtúku Jesuu, ntítsi ña mé'ñu ñā, kaka'an ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

27 Kidáā ne, kaka'an ñá ni Tūmaá san:

—Nakǐ'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve.
 Tǎ'xin nta'a o, dá nakǐ'vín xkintikā kó san. Ñá ku kuān
 nte dó'on; na kuinti'xe o ko —ka'an ña.

28 Nantíko kōó Tumaá san, kaka'an ñá ni ñā:

—ǎTō'ó miī ko! ǎXuva ntǐ'xe ko! —ka'an ña.

29 Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Vi'i a vé ne, kakuinti'xe o tsí da xe ínín ko. Ntá tsi
 ǎnté kui va'á ña'a, ña é kakuinti'xe i kó kuān te vata kiní
 ña ko! —ka'an ña.

Nuu i é de vá'a ña tutú sa'a

30 Ñá te da dǐi ka nuu i é idé Jesuu núu ñá ntini'i ñā é ña
 ni úve na'a tutú sa'a. 31 Ntá tsi nuu i sá'a ūve na'a vata koo
 é kuinti'xe nto tsí Jesuú ne, dǐvi ñā é táxnuu Xuva ko ñā né,
 dǐvi ñā é I'xá Xuva ko ñā dǐ. Te kuinti'xe nto ña ne, ní'i nto
 ntuvi vā'á iña ntó kuenta iña ña.

**Dā ntii dító Jesuu núu ū'xe
ñá'a ña ntini'i ñā**

21 ¹ Dā rkontúvi e kúvi sá'a ntii dító Jesuu mí ntoo ña ntini'i ñā etsin nu míni kā'nu é nani Tíberia. Sá'ā kúvī da ntii dító ña.

² Ikān ntoo dad̄i Simuun Pedrú san ni Tūmaa, ña e ntántēe I'xa Uví, ni Natanāee, ña vé'xi ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea, nī ntuvi i'xá Zebedeu, ni ūví ka xtúku ña ntini'i Jēsuu.

³ Simuun Pedrú san kaka'an ñá ni ñā:

—Xu'ú ne, tsāká kitáva u —ka'an ña.

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Kí'īn ntí ni ntō dī —ka'an ña.

Kué'en ñā, ñu'ú ña tun ntōó san. Ntá tsi niñu tsikán ne, nté uun tsákā ña ni tavá ña. ⁴ Ntá tsi dā ve'xi túvi ne, ikān ntii dító Jesuu, ntítsi ña diñi ntute san. Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñni ñá te ñivi Jēsuu. ⁵ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ō dá!, ¿vāta ntu ní'i nto tsákā san? —ka'an ña.

—Vátā —ka'an ña.

⁶ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nakuítá nuu nto xunu nto diñi kuá'a nto sán ne, ikan nī'i ntó tī —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ña ne, ntē ña ni kuvi natavá ka ña xunu san e dóo ñu'u tsitu kuē'en tsákā san. ⁷ Ña ntini'i ñā, ña e dóo kuinima Jēsuú ne, kaka'an ñá nī Pedrú san:

—¡Divī mastru kó ña! —ka'an ña.

Dā ve tsi téku Pedrú san é ñivi Tó'o ñā ne, nákunū ña du'nu ña, tsí kantií ña nuu ña, dā entíta ña iní ntute san.

⁸ Da ñi vē'xí ña nguii sán iní tun ntōó san, ntáñu'u ña taraxá san é ñu'u tsitu tsákā san. Ñá te nté sa ikā ñu'u ña nú ntūte san; ió te ūun sientu métrū. ⁹ Dā núu ña tun ntōó san nú ñuti kán ne, ikān iní ña é kai'xi ngíñu'u, nteku ítun tsákā san ni tañú'ū san. ¹⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Na kí'xi nto uvi a tsáka, kití dā ve táva nto san —ka'an ña.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntōó san ne, kanañu'u ña taraxá san ñu'u kán. Uun ito tsi ñú'u tsitu kuē'en taraxá san tsáka na'nu ntí'i, uun sientu uvi díko uxuni tī. Kuān te dóo kue'e tī ne, ntē ña ni ntatsin táraxá san.

¹² Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kixká'xi nto kuenta teváa —ka'an ña.

Kidáā ne, nté uun ña'a ña ña ni kene iní ña tsixe'e ña ñā xoo ñá'a ña, tsí da xé ini ña tsí ñi'nti'xe ña é Tó'o ñā.
 13 Xée ētsin Jesuú ne, dā nānuu ntá'a ña tañú'ū sán, xe'é ña ñā. Kuan tsí o dé ña nī tsákā sán ñi.

14 E sá'ā kúvi ūni íto e ntii ñi'tó Jesuu núu ñā ntini'i ña dā ntóto ña é xi'i ña.

Kaka'an Jéssuu ni Símuun Pedru

15 Dā kuvi é'xi ña ne, kaka'an Jéssuu ni Símuun Pedru:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿vā ñi' ñi' ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an ña.

Kaka'án Pedru ni ña:

—Ini ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ku'é'ēn é ká'xi a le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

16 É kúvi uvi íto tsixe'e Jéssuu ña:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuenta víin le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

17 É kúvi uní íto tsixe'e xtuku ña ñā:

—Símuun, í'xá Juaan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an ña.

Pedru san ne, dōo u'vi kúvi ña é uní íto tsixe'e ña ña tē ntío ña ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, ðivi nto ĩni nto é un ntĩ'i. Ðivi nto ĩni nto tsĩ ntio kó nto —ka'án Pedrú san.

Kaka'an Jėsuu ni ña kídaā:

—Kué'ēn é na kā'xi le'ntú ko sán ni. ¹⁸ Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ō. Dā kúvin ñatĩĩ kuetsĩ ne, nákunūun du'nu o dá kĩ'in da mí'i ka mí ntio o. Ntá tsi tē kuátān ne, koó da nakāan ntá'a o ne, tuku ña'a naxnūu ña o du'nu ó ne, dá kĩ'in ni'i ña o mí'i ña ntío o é kĩ'in.

¹⁹ Kuan ō ka'an Jėsuu vata koo é kūtuní Pedru nté koo kuvi tē xi'i ña, vata koo é kā'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Kuntikín ko! —ka'an ña.

Uun ña'a ña ntĩni'i Jėsuu, ña e dóo kuinima ña

²⁰ Dā xkókoto Pedru ata ñá ne, ĩní ña tsĩ kantikín ña uun ña'a ña, ña e dóo kuinima Jėsuu, ña e itúvi ðiñi ña da é'xi dadĩi ña da kúvi viko san, ña é tsixe'e xoo ñá'a é diko i ñā.

²¹ Dā ĩni Pedru ñá ne, katsixe'e ña Jėsuu:

—Ña sá'á ne, ¿nté ntu koo kuvi ña? —ka'an ña.

²² Kaka'an Jėsuu ni ña:

—Tē ntio ko é kutuvĩ ñá da nté nainu xtúku ú ne, ¿vá neē ntú kuenta iña o? ¡Ðivĩn né, kuntikín ko! —ka'an ña.

²³ Dukuān ne, kuiní ña ntákuinti'xe i san tsĩ ña kuví nti'xe ña tsikan. Ntá tsi ña te ni ká'an Jėsuu e ña te kuví ña. Da mii tsĩ é kāka'an ña: “¿Vá neē ntú kuenta iña ó te ntio ko é kutūví ka ña dā nté nainu xtúku u?”, kuan ō ka'an ña.

²⁴ Ðivi ña ntĩni'i Jėsuu, ña tsikán ne, ðivĩ ú xu'u é kantaa ú ni ntō nee iña e ĩni u. Xu'u tēe na'á u tú'ūn sa'a. Ini o tsĩ nuu é ntaā i é kāka'án u.

²⁵ Jesuú ne, ðíĩ ka tĩtĩn ka nuu i é idé ña ði. Tē dí ni ūve na'a un ntĩĩ ntĩĩ sá'a ne, á te ntē ña xee tá'an ñuxiví sa é kuntōo tutu é ūve na'a kaka'an iña ña.